107. TORSTAINA 21. SYYSKUUTA 2000

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi pelastustoimilain muuttamisesta 3489

Hallituksen esitys HE 70/2000 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 14/2000 vp

2) Hallituksen esitys lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan hyväksymisestä 3489

Hallituksen esitys HE 31/2000 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 6/2000 vp

3) Hallituksen esitys laeiksi raittiustyölain 3 ja 10 §:n ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta 3489

Hallituksen esitys HE 87/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 20/2000 vp

Ainoa käsittely

4) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1999 3490

Kertomus K 4/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/2000 vp

Lähetekeskustelu

5) Laki rikoslain 50 luvun muuttamisesta 3496

Lakialoite LA 90/2000 vp (Kari Myllyniemi /kesk)

6) Laki arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta 3498

Lakialoite LA 91/2000 vp (Tuija Nurmi /kok)

7) Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta 3501

Lakialoite LA 94/2000 vp (Tapio Karjalainen /sd ym.)

8) Laki äitiysavustuslain 3 §:n muuttamisesta 3511

Lakialoite LA 98/2000 vp (Raija Vahasalo /kok)

9) Määrärahojen osoittaminen valtion palkkausmenoihin 3511

Lisätalousarvioaloite LTA 22/2000 vp (Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.)

10) Määrärahan osoittaminen vankien päihdevalvonnan ja -kuntoutuksen tehostamiseen 3511

Lisätalousarvioaloite LTA 23/2000 vp (Kari Urpilainen /sd ym.)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Esko Aho /kesk
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Eva Biaudet /r
Jan-Erik Enestam /r
Esko Helle /vas
Rakel Hiltunen /sd
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Ossi Korteniemi /kesk
Irina Krohn /vihr
Jaakko Laakso /vas
Henrik Lax /r
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Jukka Mikkola /sd
Olli Nepponen /kok
Sauli Niinistö /kok
Kalevi Olin /sd
Riitta Prusti /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pekka Ravi /kok
Ola Rosendahl /r
Petri Salo /kok
Sari Sarkomaa /kok
Kimmo Sasi /kok
Katja Syvärinen /vas
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /kesk
Marja Tiura /kok
Jari Vilén /kok

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat seuraavat edustajat:

Jari Vilén /kok
Petri Salo /kok
Riitta Prusti /sd

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

21.9. edustajat
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Martti Korhonen /vas
Irina Krohn /vihr
Sauli Niinistö /kok

21.—23.9. edustaja
Aulis Ranta-Muotio /kesk

21.—24.9. edustajat

Esko Helle /vas
Ola Rosendahl /r

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

21.9. edustajat
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Riitta Korhonen /kok
Henrik Lax /r
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Marja Tiura /kok
Jari Vilén /kok

21. ja 22.9. edustajat
Olli Nepponen /kok
Kalevi Olin /sd

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laiksi pelastustoimilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 70/2000 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 14/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan hyväksymisestä

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 31/2000 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 6/2000 vp

Puhemies: Ensin käydään keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään ainoassa käsittelyssä liikennevaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimusten niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen. Lopuksi päätetään toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Liikennevaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laeiksi raittiustyölain 3 ja 10 §:n ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 87/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 20/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1999

Ainoa käsittely
Kertomus K 4/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelu jatkuu:

[1] **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kelan valtuutettujen kertomuksessa todetaan, jotta muun muassa lääkekorvauksiin on mennyt enemmän rahaa kuin on arvioitu, mikä johtuu siitä, että on kalliita lääkkeitä tullut korvauksen piiriin. Minusta jatkossa pitäisi miettiä myös sitä mahdollisuutta, eikö voitaisi antaa suoraan sairaalan apteekkien kautta näitä kalliita lääkkeitä enemmän. Nythän niitä on annettu sillä tavalla periaatteessa, jotta jos on kokeilussa oleva lääke eikä sen vaikutuksia ole tiedossa, niin silloin ne ovat olleet suoraan apteekkien kautta saatavissa.

Muistan hyvästi sen esimerkin, kun eduskunnassa joskus käytiin keskustelua MS-taudin osalta, jotta jopa yhden potilaan lääkityskustannus saattoi vuodessa nousta lähes 40 000 markkaa, mikä tarkoittaa sitä, että se jää apteekin katteeksi. Sen takia minusta tämän tyyppiset asiat, vaikka ne kuinka tuntuvat kovilta tässä markkinatalousjärjestelmässä, pitäisi kuitenkin katsoa, miten rahoja voidaan tehokkaammin käyttää ja onko syytä apteekkareita lihottaa siltäkään osin.

[2] **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Periaatteessa minun ajatukseni liittyy tähän samaan. Kansaneläkelaitoksen toimintakertomuksessa tartutaan lääkekustannuksiin. Jo aikaisemminkin on todettu, mitenkä meillä lääkekustannukset ovat kohonneet, ja se, että meillä on omavastuuosuus ihan eurooppalaisittainkin arvioiden kaikkein korkeimpia. Se, millä tavalla tähän tartutaan, on minusta hyvin tärkeä ja merkityksellinen asia. Toinen asia liittyy myös lääkkeiden saatavuuteen.

Meillä Pohjois-Suomessa on useita tilanteita, joissa lääkekaappioikeuksia ei ole enää saatu vanhaan tapaan. Tämän vuoksi rohkenen nostaa esille semmoisen näkökulman, pitäisikö meidän käynnistää keskustelu siitä, millä tavalla ne lääkkeet, joihin ei vaadita reseptejä, voitaisiin tuoda vähittäiskaupan myyntiin.

[3] **Marjatta Vehkaoja /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo nyt monesta näkökulmasta keskusteltu lääkekorvauksista. On ehdottomasti todettava, että lääkekorvaussysteemi ei ole meillä nyt kunnossa. Sosiaali- ja terveysministeriössä työskenteleekin työryhmä, joka on väliraporttinsa antanut ja jonka määräaika kai päättyy myöhään ensi keväänä, jolloin meillä on myös aseita ja kootut perustelut tehdä parempia päätöksiä.

Kaikkein tärkeintä mielestäni on, että meillä on yhtäläiset mahdollisuudet saada pätevää lääkehoitoa. Ihmisen varallisuus ei saa ratkaista sitä, saako hän hoitoa vai ei. Tällä hetkellähän tilanne kalliiden lääkkeitten kohdalla on sellainen, että viime kädessä, jos nämä lääkkeet eivät siis ole saaneet erityiskorvattavuutta, kuntien sosiaalityöntekijät lopuksi päättävät, voidaanko sitten toimeentulotuella ihmistä auttaa vai ei. Näinhän ei missään tapauksessa saisi tietenkään asianlaita olla.

Mitä tulee lääkkeitten saamiseen vähittäiskauppaan, se on todella vakava kysymys. Meillä on nyt kuitenkin valittu ammatillinen lääkehuollon linjaus, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi nykyapteekit panostavat ammattitaitoon ja neuvontaan erittäin paljon, josta syystä tämä on hyvin vaikeasti toteutettavissa vähittäiskaupoissa muitta mutkitta. Mutta sekin on koulutuskymys. Nyt on tämmöisen lääkehuollon teknikon, tai mikä se on, teknisen apulaisen, koulutuksen ratkaisemisen aika käsillä. Siinä yhteydessä ehkä tähän voidaan saada vastaus jonkin ajan päästä.

[4] **Kari Rajamäki /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että lääkekustannusten hillintään kannattaa kiinnittää huomiota, varsinkin, kun meillä on muutamia monopolilääkkeen asemassa olevia tuontilääkkeitä. Mutta paljon törmää myös tilanteeseen, jossa ihmisen terveydelle aivan välttämätön lääke ei ole vielä kelakorvauksen ynnä sairausvakuutuksen korvauksen piirissä.

Muun muassa viimeksi tutustuin hyvin laajan keuhkoleikkauksen läpikäyneen potilaan tilan-

teeseen, jossa viikkolääkkeen hinta on noin 2 600 markkaa, jota ei korvata mistään. Jos yhteiskunta tekee tiettyjä elämän pelastavia leikkauksia — tässäkin tapauksessa se oli aivan välttämätön potilaan hengen turvaamiseksi — niin kyllä yhteiskunnan täytyy myös varmistaa, ettei se ollut aprillileikkaus, jonka jälkeen ihminen jätetään taloudellisesti täysin mahdottomaan tilanteeseen. Tässä tapauksessa maksusitoumuksen antoi kunta ja useiden tuhansien markkojen lasku pystyttiin hoitamaan kaupungin puolesta.

[5] **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Ed. Vehkaoja jo viittasi siihen, että ministeriössä lääkkeiden korvausjärjestelmää pohtii parhaillaan työryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa selvittää eurooppalaisia käytäntöjä ja etsiä niistä parhaita. Eräs yksityiskohta tässä selvittelyssä on se, pitäisikö löytää jokin toinen järjestelmä, varsinkin niiden lääkkeiden osalta, joiden käyttäminen on edellytys ihmisen elämälle ja toimintakyvylle. Näitä ovat muun muassa insuliinit. Tästä korvauksen suuruudesta, omavastuuosuudesta, pitää paikkansa, että se on Suomessa korkeimpia, mutta toisaalta sitä tasoittaa se, että meillä on lääkkeiden korvauskatto, jota ei ole paljon viime vuosina korotettu, ja se tietysti tätä tilannetta tasaa.

Mitä tulee tähän ammattiapteekki kontra osa lääkkeistä tavallisiin ruoka- tai muihin kauppoihin, niin meillä on hyvin kattava apteekkiverkosto, 800 apteekkia, eli lääkkeiden saatavuus ei ole ongelma, enkä usko, että käsikauppalääkkeiden saatavuus päivittäistavarakaupoista välttämättä potilaan, asiakkaan, kustannuksia vähentäisi.

[6] **Leea Hiltunen /skl:** Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta on todennut, että pyrittäessä hallitsemaan lääkekorvausjärjestelmän kustannusten kasvua, on lääkkeiden käyttäjien kustannettavaksi tuleva taso pidettävä sellaisena, ettei se kohtele kohtuuttomasti paljon ja pitkään sairastavia eikä aiheuta merkittävää toimeentulotuen tarvetta. Aivan niin kuin tässä todella kuulin, korvausjärjestelmään on syytä tehdä uudelleenarviointia ja selviä uudelleenkohdennuksia ja selvitystyötä ottaen huomioon, että meillä on terveydenhuollon rakennemuutoksia toteutettu. Nyt monia sairauksia pystytään hoitamaan sairaalan ulkopuolella ja laitosten ulkopuolella ja erikoissairauksia, sellaisia, joissa nimenomaan lääkehoidolla potilas, henkilö, tulisi toimeen kotihoidossa, avohoidossa, mutta näitä lääkkeitä ei vielä ole kaikkia korvausten piirissä ja myöskin kustannukset ovat todella korkeita.

Kaiken kaikkiaan tulisi selvittää, mitkä ovat ne korvattavat lääkkeet, jotka todella mahdollistavat entistä enemmän kotona tapahtuvan hoidon ja sairaalan ulkopuolella tapahtuvan hoidon. Esimerkiksi reumasairauksissa ja monissa pitkäaikaissairauksissa ja vakavissa sairauksissa on lääkehoitoa, jotka lääkkeet eivät tällä hetkellä vielä ole korvauksen piirissä. Ennen kaikkea on tärkeää, että nimenomaan katsottaisiin näiden lääkkeiden vaikuttavuus, vaikka on kalliista lääkkeistä kysymys, mutta jos elämänlaatu ja nimenomaan potilaan kunto ja hyvinvointi siitä kohenevat, niin mielestäni tällaisia lääkkeitä tulisi saada korvauksen piiriin. Ennen kaikkea niin, että kokonaisuus katsottaisiin avoterveydenhuollon ja laitoshoidon kesken korvausjärjestelmää uudistettaessa.

[7] **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Erityisen kalliiden lääkkeiden korvausjärjestelmähän on ollut paljolti keskustelun kohteena juuri erään uuden insuliinilääkkeen tiimoilta, ja tässä korvausjärjestelmässähän on tietyt kriteerit, joiden pohjalta näitä arvioita tehdään. Yksi niistä on nimenomaan terveystaloustieteellinen hyöty. Tuoko se sellaista vaikuttavuutta ja tehokkuutta, joita jo korvauksen piirissä olevat lääkkeet eivät tuo? Ed. L. Hiltunen on siinä aivan oikeassa, että tätä pitäisi voida pohtia hyvin monelta kannalta, muun muassa siltä kannalta, säästääkö jonkin lääkkeen käyttöönotto terveydenhuollon kustannuksia kunnallisessa palvelujärjestelmässä. Tämän työryhmän yhtenä tehtävänä on tutkia, millä lailla laajempi, kattavampi arvio voitaisiin ottaa huomioon korvausjärjestelmässä, mutta on ilman muuta selvää, että paine uusien, kalliiden lääkkeiden saamiseksi erityiskorvauksen piiriin on niin suuri, että sitä on jollakin tavalla hallittava ja tehtävä arviointia nimenomaan tehokkuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.

[8] **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu on menossa vähän yksipuoliseksi, jos puhumme pelkästään ylikalliista lääkkeistä ainoana ongelma-alueena. Toinen melkein yhtä suuri ongelma-alue ovat kaikki ne lääkkeet, jotka ovat käsikaupassa ja joiden joukossa on erittäin runsaasti sel-

laisia lääkkeitä, jotka ovat ennen olleet korvauksen piirissä ja jotka nyt eivät tästä syystä tule edes lasketuksi mukaan lääkekustannusten omavastuuseen. Tiedän erittäin paljon esimerkiksi kolotusvaivoja, niistä kärsiviä ihmisiä, jotka esimerkiksi eivät voi päivääkään olla ilman, että syövät monta nappia esimerkiksi Burana 400:aa ja monta muuta särkylääkettä, ja on vaikka mitä. Toivon, että työryhmä myöskin tämän puolen asiasta ottaa vakavaan harkintaansa. Siinä on näiden tukkuhintaratkaisujen ongelmista kysymys, silloin tapahtuu näin, kuten selostin, jos lääketeollisuus ei hyväksy sitä hintaa, minkä STM on määrännyt.

[9] **Matti Väistö /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Perho otti esille erään insuliinilaadun ja sen erityiskorvattavuuskysymyksen. Kun kyse on insuliinista, elämää ylläpitävästä lääkkeestä, niin tietenkään tätä insuliinia ylipäätänsä ei tarvita enempää kuin se, mikä henkilön oman kehon tarve on. Onko se insuliinilaatua a vai insuliinilaatua b? Määrähän ei siitä muutu. Tässä kysymys on lähinnä siitä, että kun on lääke, joka on jo muualla EU-maissa hyväksytty käyttöön, niin kaikki tutkimustiedot ovat jo olemassa, ja jos se parantaa hoidon tasapainoa myös suomalaisilla diabeetikoilla, niin eikö silloin saavuteta merkittävää hyötyä. Tuskin menetetään mitään. Insuliinin käyttöhän ei tästä lisäänny.

[10] **Leena Luhtanen /sd:** Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni liittyy juuri ministeri Perhon pitkäaikaissairaiden lääkkeiden tai kalliiden lääkkeiden korvausasiaan siinä mielessä, että vietimme tällä viikolla dementiapäivää. Siellä tuli esille tällainen epäkohta pitkäaikaissairaiden kalliiden lääkkeiden korvausperusteissa, että meillä ei ole tässä maassa yhtenäistä käytäntöä tai ainakaan riittävän selkeitä ohjeita siitä, missä taudin diagnosointi- tai hoitovaiheessa voidaan myöntää erityisen kalliit lääkkeet Kelan korvauksen piiriin. Tässä toivottiin yhtenäisiä ohjeita ja ennen kaikkea sitä, että jo varhaisdiagnostiikkavaiheessa, silloin, kun määrätyt lääkkeet — niitä oli kaksi eri merkkiä — vaikuttavat ehkäisevästi taudin pahenemiseen, voitaisiin ottaa nämä kalliit lääkkeet korvauksen piiriin.

Nyt kun on työryhmä, minä toivoisin vain, että myös tämän sairauden hoidossa tarvittavat lääkekäytännöt selvitettäisiin niin, että ne koituisivat potilaiden parhaaksi, ja uskon, että myös kansantalouden kannalta parhaaksi ratkaisuksi.

[11] **Matti Väistö /kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on kiinnitetty huomiota lääkkeiden saatavuuteen. Minusta se on hyvin tärkeä asia. Lääkekaappeja myös tarvitaan. Samalla tarvitaan toki sitä tietoa ja osaamista, jota apteekkialan henkilöstöllä on. On hyvin tärkeää, että lääkkeitä käytetään oikein. Tuntuu siltä, että Suomessa vapaasti saatavien lääkkeiden tai jopa määrättävienkin lääkkeiden osalta lääkekäyttö nähdään liian helppona ratkaisuna moniin vaivoihin. Tutkimustuloksethan ovat kertoneet, että meillä muun muassa masennuslääkkeitä käytetään tavattoman paljon. Voi kysyä, onko kaikki tarpeellista. Voi kysyä myös, ovatko kaikki kipulääkkeet tai sellaiset särkylääkkeet tarpeellisia, joita käytetään. Minusta terveyttä pitäisi katsoa vähän laajemmin ja hakea myös muita terveyden ylläpitoon liittyviä toimia ja ratkaisuja, joilla ihmisiä kannustetaan hoitamaan omaa terveyttään. Osa lääkkeistä on välttämättömiä, ehdottoman välttämättömiä, ja niiden saatavuudesta ja korvattavuudesta täytyy pitää huoli.

[12] **Mikko Elo /sd:** Puhemies! Palaisin siihen asiaan, johon ed. Luhtanen kiinnitti huomiota, nimittäin dementiapotilaiden lääkkeisiin, joista myös puhuin täällä, kun tämä asia oli ensimmäisen kerran käsittelyssä 8. päivä syyskuuta. Mielelläni kuulisin ministeri Perhon näkemyksen nimenomaan tämän asian kansantaloudellisista vaikutuksista.

Me tiedämme, että kun ikä lisääntyy, useissa avioliitoissa jompikumpi aviopuolisoista saattaa saada dementian. Toinen haluaa pitää tämän aviopuolison kotona mahdollisimman pitkään. Kuitenkaan Kela ei korvaa näitä dementialääkkeitä. Kun henkilö siirtyy sitten kunnalliseen vanhainkotiin, sen jälkeen hän saa varmasti lääkkeet, hän saa hoidon, ja se tulee kansantaloudellisesti varsin kalliiksi.

Ministeri Perho, eikö olisi kuitenkin kansantalouden kannalta järkevää yrittää tukea niitä vanhuksia, jotka haluavat hoitaa toista aviopuolisoa kotona, ja antaa dementialääkkeille kelakorvaus?

[13] **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Ensin ed. Luhtasen esille ottamaan kysymykseen siitä, millä perusteella, millä yhteisillä kriteereillä näitä lääkkeitä myön-

netään. Se voi olla monessa tapauksessa yksilöllinen päätös, joka harkitaan tilanteen mukaan esimerkiksi syövän hoidossa. Silloin Kelan myöntämiskäytännön lähtökohta on se, että myönnetään sellaiset lääkkeet, jotka kyseisessä keskussairaalapiirissä on katsottu yleisen hoitokäytännön mukaisiksi, mikä taas on arvioitu vaikuttavuuden ja tehokkuuden näkökulmasta. Kriteerit varmasti vaihtelevat koko Suomen tasolla eri sairaanhoitopiirien kesken. Tämä on varmasti yksi seikka, johon pitäisi löytää yhteiset kriteerit. Se taas edellyttäisi sitä, että eri sairauksissa olisi hoitosuositukset, joita nyt sairausryhmä kerrallaan valmistellaan. Sellaiset valmistuivat juuri muun muassa diabeteksen hoitoon jokin aika sitten.

Sitten kysymys, jonka ed. Elo otti esille. Sen kokonaisuuden hahmottaminen, terveydenhuollon kokonaisuuden, johon lääkkeet kuuluvat osana, sen katsominen on tietysti tärkeä kysymys. Täällä varmasti edustajat kyllästyvät, kun aina on jokin työryhmä menossa, mutta on myös työryhmä, joka selvittää avo- ja laitoshuollon rajamaastoa eli nimenomaan sitä, että lainsäädäntö ei ohjaisi epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin tai ainakaan sellaisiin ratkaisuihin, jotka olisivat asiakkaan ja/tai hänen omaisensa näkökulmasta eitoivottavia.

[14] **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt kuultiin, että meillä on todella hyvin epätyydyttävä lähtötilanne. Sairaanhoitopiirikohtainen näkökulma on epätyydyttävä, koska ihmiset näkevät sen piirin rajan toiselle puolelle. He tietävät ehkä, että muualla on parempaa hoitoa tai näin. Tässähän ei riitä jatkossa sekään, että tarkastellaan vain Suomea, vaan myöskin kansainvälisesti tämä pitää pystyä näkemään. Jos Suomessa tiedetään, että USA:ssa on vielä parempi lääke, meillä täytyy olla kanta myöskin siihen kysymykseen, miten suhtaudumme eettisesti tässä mielessä.

Vielä olisin sanonut Alzheimer-lääkkeestä, kun tänään Alzheimer-päivää vietettiin, että todettiin, että on olemassa kalliita lääkkeitä lievän ja keskivaikean Alzheimerin hoidon tarkoituksiin, mutta nyt Kela on pannut lisäehdon, että samanaikaisesti täytyy olla huomattava toimintakyvyn vaje. Nämähän ovat täysin ristiriidassa. Kysyisin ministeriltä, eikö ministeriö voi valvoa, ettei Kela anna ristiriitaisia toimintaohjeita.

[15] **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Lamavuosina omavastuita lääkkeiden sekä matkojen ja monien muiden osalta nostettiin kovasti. Niin kuin tässä on todettu, ne ovat ainakin Euroopassa monessa mielessä suurempia kuin muualla. Nyt olisi odottanut sen tyyppistä ajattelua, että näistä hyvinvoinnin vuosista voisi jakaa myös sairaille ihmisille. Sen takia pitäisi myös varustautua siihen, että omavastuita voitaisiin pienentää.

Toinen asia, josta alussa käytin puheenvuoron ensimmäisenä: odottaisi myös sen tyyppistä käyttäytymistä — ministeri Perho on kyllä osoittanut sosiaalista mielenlaatua — toivoisi myös uutta tarkastelua kalliiden lääkkeiden, jotka ovat korvauksen piirissä, hinnoitteluun, koska siinähän on lääkehintalautakunta, ja sille tulisi antaa ohjeet, että voittoprosentit, välitysprosentit, eivät välttämättä kalliissa lääkkeissä olisi yhtä isoja kuin halvemmissa lääkkeissä, koska siinä on kohtuuttomuuksia. Niin kuin totesin, yhden potilaan osalta voi apteekki saada välistä rahaa jopa 40 000—50 000, ja se on minusta kohtuutonta. Eikö välityspalkkio voisi olla pienempi, tietyn suuruinen, ja sillä sipuli? Tai sitten on sellainen uhka olemassa, että nämä siirretään sairaala-apteekeille.

[16] **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! On pari ongelmaa, jotka eivät tässä keskustelussa ole vielä tulleet kovin voimakkaasti esille, mutta nyt kun ministeri on paikalla, nostan ne esiin.

Kun lääkärit eivät tunnu tietävän, mitkä lääkkeet kuuluvat korvattavien listalle ja mitkä eivät, niin henkilö tarvitsee Kelaa varten lääkärintodistuksen, joka ainakin eräillä paikkakunnilla maksaa 250 markkaa, sitä varten, että korvauksen saisi. Jos korvausta ei tule, 250 markkaa on mennyt täysin hukkaan.

Toinen ongelma on verenpainepotilailla. Kun on asetettu tietty tavoitetaso, jos verenpaine on tämän tason yläpuolella, silloin korvaus tulee, mutta jos henkilö käyttää säännöllisesti lääkkeitä ja yrittää elämäntapoja muuttamalla ja lääkityksellä yhdessä ennalta ehkäistä, niin että verenpaine pysyy tavoitetason alapuolella, hänen lääkemenojaan ei korvata. Mutta jos toisen henkilön, joka mahdollisesti viettää epäsäännöllistä elämää tai ei käytä säännöllisesti lääkkeitä, tavoitetaso ylittyy, hän taas saa korvauksen. Jotenkin tämä tuntuu naisen logiikalla vähän epäloogisel-

ta. Potilaatkaan eivät aina sitä ymmärrä, miksi näin on.

[17] **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hieno asia, että ministeri Perho kunnioittaa läsnäolollaan tätä keskustelua jopa osallistumalla siihen. Sen vuoksi palaan lääkkeiden myyntikanavaan.

Esitän niinkin vahvan vertauksen, että olemme jo pitkään Suomessa kantaneet huolta siitä, miten saisimme viinit vähittäiskauppoihin. Ajattelen kuitenkin, että viinin ostaja on monta kertaa ainakin ostaessaan vielä aika hyväkuntoinen ihminen. Mutta jos ajatellaan vanhuksia ja lapsiperheitä, kun siellä tulee todellinen hätä, on kysymys siitä, mistä todella löydetään Burana, mistä löydetään supot. Jos ihminen on siinä tilanteessa, että lähin hankintapaikka on kymmenien kilometrien päässä, on minusta kysymys todellisesta ongelmasta, siitä, millä tavalla löydetään apu tiettyyn vaivaan tai sairauteen. Sen vuoksi en ole valmis hyväksymään ministerin yleistystä, että jos meillä on 800 apteekkia, jakelu on kunnossa. Meidän pitäisi syvällisemmin harkita sitä, voidaanko lääkkeitä, joissa ei tarvita reseptiä, vapauttaa myös vähittäiskauppaan läheisen saatavuuden varmistamiseksi. En näe mitään syytä siihen, että tämä olisi nostamassa hintoja.

Ongelman taustalla on Lääkelaitoksen varsin yksiselitteinen suhtautuminen pienien lääkekaappien toimintaan. Kun postit lakkautuvat ja monien postien yhteydessä maaseudulla on toiminut lääkekaappi, nyt postin mukana menevät myös lääkekaapit. Jollakin tavalla tämä ongelma tulisi ratkaista.

[18] **Mikko Kuoppa /vas:** Arvoisa puhemies! Käsittääkseni kuitenkin suurin ongelma on siinä, että lääkkeiden hinta on liian korkea eli omavastuuosuudet yleensä ovat liian korkeita. Sairaudet ja pienet tulot yleensä kulkevat käsi kädessä, eli kun on sairauksia, se aiheuttaa myös köyhyyttä ja sitä kautta taloudellisia ongelmia.

On tietenkin myös yksilötasolla todettava ongelma erityiskorvattavista lääkkeistä ja niitten kalleudesta. Siellä se tietenkin on hyvinkin suuri ongelma, ja siihen tulisi puuttua ja myös nopeuttaa lääkkeiden tuloa erityiskorvattavien piiriin, kuten on jo useamminkin todettu.

Haluaisin vielä muistuttaa, että rinnakkaislääkkeiden, jotka ovat yleensä halvempia kuin monet alkuperäislääkkeet, käyttö näyttää olevan edelleenkin sellaista — en tiedä johtuuko se lääkäreistä vai mistä — että niitä ei tahdota määrätä silloin, kun olisi täysin järkevää käyttää näitä lääkkeitä.

Vielä sanoisin käsikauppalääkkeitten vapaasta myynnistä, että kuitenkin apteekeissa annetaan aika paljon valistusta, ja pelkään, että jos kaikki käsikauppalääkkeet vapautetaan kaikkiin ruokakauppoihin tai kioskeihin myytäviksi, valistus kyllä jää tekemättä, ja silloin lääketurvallisuus ei ole sitä luokkaa kuin pitäisi olla.

[19] **Pentti Tiusanen /vas:** Rouva puhemies! Ongelmaa ei ratkaista heikentämällä apteekkien asemaa tai niin, että siirretään lääkkeet päivittäistavarakauppoihin, vaikka ehkä jossakin Afrikassa tai Yhdysvalloissa näin voi ollakin.

Nimittäin esimerkiksi Burana-lääke, kemialliselta nimeltään ibuprofeeni, on ongelmallinen silloin, kun sitä syödään esimerkiksi yliannoksia. Se aiheuttaa vatsahaavaa, se aiheuttaa sisäisiä ruoansulatuskanavan verenvuotoja jne. Se ei tee siitä mitenkään jokapäiväistä tai helppoa ostettavaa, että sitä pitkin bussin seiniä esimerkiksi Helsingissä mainostetaan. Tähän liittyy hyvin paljon ongelmia, yleensä koko lääketilanteen muuttumiseen, että siitä on tehty tällainen tapa, että jos menee huonosti, ota pilleri. Tämähän on nykypäivää: jos kolottaa, ota Buranaa. Se ei ole oikea tapa. Siinä mielessä, sen on todennut muun muassa ed. Kuoppa, apteekilla on hyvin tärkeä rooli näissä asioissa. Ihmisillä, aivan oikein, on ongelmia päivittäisten lääkkeidensä hankkimisessa. On hyvä, että arvoisa ministeri on täällä keskustelemassa. Ed. Vehkaoja asianomaisen valiokunnan puheenjohtajana totesi aivan oikein, että kysymys ei ole vain erityisen kalliista lääkkeistä, vaan ihan jokapäiväisistä lääkkeistä, niiden hinnasta ja siitä, arvoisa puhemies, että ne ovat osittain täysin nyt korvattavuuden ulkopuolella.

[20] **Marjatta Vehkaoja /sd:** Arvoisa puhemies! Edellisten puheenvuorojen johdosta vielä näistä lääkekaapeista haluaisin sanoa, että nehän ovat olleet hyvinkin lukuisia. Siis niitä on ollut lukuisa määrä. Mutta haluan korostaa, että ne ovat olleet kuitenkin osa ammattiapteekkia. Ne ovat olleet näiden ammattiapteekkien vastuulla olevia kaappeja. Saamani tiedon mukaan ovat ihan kustannussyyt tässä taustalla, että ne ovat tulleet tosi

kalliiksi ylläpitää ja tästä syystä ne ovat olleet poistuva tapa hoitaa sitä asiaa.

Samanaikaisesti kiinnitän huomiota siihen, että meillä on työterveyshuolto esimerkiksi tullut hyvin kattavaksi tässä maassa. Eli itse asiassa sitä kautta meille on ilmestynyt uusia lääkekaappeja aika lailla kattavasti myöskin. Tässä on tapahtunut paljon erilaisia asioita. Itse olen ammattiapteekin kannalla. Mutta olen miettinyt sitä seikkaa, että voi olla, että Suomessa jonakin päivänä nähdään sellaisia yhdistelmiä, joissa ammattiapteekki on, mutta siihen on liitetty tämmöinen terveyskauppaosa. Tiedän, että nyt on jo apteekkareita, jotka omistavat sekä terveyskaupan että apteekin. Mutta tiedän myös, että ammattikunta haluaa mielellään vaalia tätäkin eroa ja pitää hyvin puhtaasti erillään nämä kaksi asiaa, mikä on hieman pulmallinen juttu, nyt kun puhuin koulutuksesta, joka pitää myöskin ratkaista.

[21] **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Jos lähden liikkeelle tästä viimeisestä. Koulutuskysymyksessä eli siinä, miten asiakkaita hyvin ammattiapteekeissa palveltaisiin, nyt on Apteekkariliiton, Farmasialiiton, Lääkäriliiton, eri tahojen, yhteinen Rohto-projekti menossa ja myöskin Tippa-projekti, joilla haetaan nimenomaan vielä enemmän asiantuntijuutta lääkeinformaatioon, ennen kaikkea parempaan asiakaspalveluun.

Näistä lääkkeiden myyntikanavista vielä: Jos tilanne on se, että seudulla ei kohtuumatkan päässä ole apteekkia ja lääkärin vastaanotolla on lääkkeitä määrätty, sen alkulääkityksen kyllä pitäisi tulla sieltä terveydenhuoltopisteestä mukaan sillä tavoin, että se riittää siihen asti, kunnes on mahdollisuus apteekkiin päästä. Minusta tämmöiseen vapaaseen käsikauppalääkkeiden myyntiin liittyy aika paljon riskejä, joita täällä jo todettiin. Minusta lääkkeet eivät ole tavara sinänsä, vaan niihin liittyy aina tämä turvallisuuskysymys. Minusta se on sellainen arvo, että siitä pitää pitää kiinni.

Näiden lääkkeiden hinnoista: Niiden kohdalla on tapahtunut kuitenkin varsin paljon myönteistä kehitystä arvonlisäveroratkaisujen myötä ja ennen kaikkea siksi, että nämä tukkuhinnat on määritelty nyt hintalautakunnassa muutaman viimeisen vuoden ajan ja nämä hinnat ovat selkeästi laskeneet, jopa niin paljon, että suomalainen lääketeollisuus taas on kääntynyt huolestuneena puoleeni ja ilmoittanut, että kohta tietyt lääkkeet käyvät kannattamattomiksi valmistaa. Eli näihin liittyy aika monenlaisia intressejä. Myös apteekkilaitoksen ja apteekkarien kesken on erilaisia näkemyksiä siitä, voiko apteekki laajentua terveystuotteisiin, missä se raja kulkee jne. Mutta se, mitä olen koettanut korostaa, on se, että uusien sivuapteekkien perustamiseen suhtauduttaisiin aikaisempaa liberaalimmin, koska yrittäjä sen riskin kantaa, eikä minusta sen estäminen ole välttämättä viranomaisen ensimmäinen lähtökohta.

[22] **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Viitaten aikaisempaan ed. Karjulan käyttämään puheenvuoroon siitä, että lääkkeitten jakelukanavaa tulisi keventää ja helpottaa, pidän aika erikoisena ed. Tiusasen näkemystä siitä asiasta: sitä kuinka nämä ilman reseptiä saatavat lääkkeet olisivat jopa vaarallisia jne.

Näen ed. Vehkaojan näkemyksen ammattiapteekista ja sitä kautta tapahtuvasta lääkekaappitoiminnasta erinomaisena hyvänä. Jos maaseudulla on posteja, on kauppoja ja näissä asianmukainen hoito, niin käsittääkseni tämmöiset palvelut pitäisi suoda ja mahdollistaa joka paikkaan, mikä on kävelymatkaa kauempana normaalista kiinteästä apteekista. Onhan täällä Helsingissäkin samassa korttelissa jo useampia apteekkeja eivätkä ne toistensa kanssa liiaksi kilpaile.

[23] **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karjula toi erinomaisen hyvän ajatuksen esille lääkkeitten lähisaatavuudesta. Sitä kannattaa kaikin tavoin selvittää. Samalla totean, että meillä Suomessa on erinomaisen asiantunteva ja hyvin palveleva apteekkarien ammattikunta ja apteekkien verkosto.

Mutta toisin esille sen, että lääkekaappijärjestelmää tulisi kyllä edesauttaa ja kehittää apteekkien alaisuudessa. Kotipuolessani on Haapamäen apteekin alainen lääkekaappi Pihlajavedellä kyläkaupassa. Se on konkreettisesti kaappi. Se palvelee hyvin. Sieltä saa myöskin reseptilääkkeet. Tosin ne saa tietyllä viiveellä, kun apteekki ne sinne toimittaa. Minusta tätä lääkekaappikäytäntöä — en tiedä, onko se terminä enää voimassa, mutta käytännössä se ainakin toimii — pitäisi kehittää apteekkien lähipalvelujen ylläpitämiseksi ja apteekkien kannattavuudenkin paranta-

miseksi ja kaupan kannattavuuden parantamiseksi.

Keskustelu päättyy.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Laki rikoslain 50 luvun muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 90/2000 vp (Kari Myllyniemi /kesk)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Kari Myllyniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Huumausainerikosten määrät ovat nousseet järkyttävästi viime vuosina. Nousu on ollut niin lujaa, että sitä ei voi enää tilastollisestikaan todistella. Kun vielä 1980-luvulla rikosten määrä koko valtakunnassa oli 8 000 yksittäisen tapauksen luokkaa, nyt pelkästään Helsingissä oleva neuvontapiste on lehtitietojen mukaan jakanut vuodessa 300 000 huumepiikkiä, jota lukua kyllä vähän epäilen. Luvut 8 000 ja 300 000 ovat toisiaan vastaavia tilastollisesti, joten nyt luvut ovat käsittämättömiä.

Kun huumausainelaki aikanaan säädettiin, tuli varsinaiseksi rikosnimikkeeksi huumausainerikos tai törkeä huumausainerikos. Lievemmissäkin tapauksissa rangaistuksen ylärajana on kaksi vuotta vankeutta. Rangaistus säädettiin näin korkeaksi, jotta pakkokeinot olisivat mahdollisia kaikissa tilanteissa. Laki toimikin alkuun hyvin, niin kauan kuin rikosten määrä säilyi edes kohtuullisena. Yleensä joka käyttötapauksessa syyttäjä syytti ja oikeus tuomitsi, mutta jo kauan on käytäntö ollut aivan toinen.

Tällä erää suurin osa käytöistä jää rankaisemista vaille. Tämä johtuu kahdestakin syystä. Poliisi on kyllästynyt siihen, että kovankin työn jälkeen syyttäjä jättää säännönmukaisesti käyttäjät syyttämättä tai viimeistään oikeuslaitos rangaistukseen tuomitsematta. Tämän vuoksi ei poliisi edes tee käytöstä rikosilmoituksia. Yhteiskunnalle ja erityisesti nuorille annetaan tällä tapaa kuva, että huumausaineiden käyttö ei olekaan oikeastaan kovin vakava asia. Sen sijaan poliisi kyllä antaa rangaistuksia keskioluen nauttimisesta tai luvattomasta hallussapidosta, mikä on sinänsä aivan oikein.

Huumausaineet pitäisi saada myös säännönmukaisen rangaistuksen piiriin. Kun teosta annettaisiin muistutus vaikkapa aivan pienen sakon muodossa, huumausaineiden käyttäjä joutuisi toteamaan, että hänen tekonsa ei sittenkään ole yhteiskunnan hyväksymä. Tällä olisi ennalta estävä vaikutus. Rikos pitäisikin pyrkiä jo ennalta estämään, eli rangaistuksella olisi edelleenkin ennalta estävä vaikutus tulevien rikosten kannalta asiaa harkittaessa.

Edellä olevan vuoksi ehdotankin, että huumausainerikoksiin otettaisiin yhdeksi tekomuodoksi lievempi muoto, joka tulisi rangaistavaksi sakolla tai enintään kuuden kuukauden vankeudella. Tällöin poliisi voi käyttää niin sanottua rangaistusmääräysmenettelyä ja useimmat poliisin toteamat lievät huumausainerikokset tulisivat rangaistuksen piiriin. Menettely yksinkertaistaisi koko prosessin käsittelyä ja voimavarat säästyisivät niin syyttäjällä kuin oikeuslaitoksessakin. Ennen kaikkea näillä olisi varmasti huumausainerikoksia vähentävä vaikutus.

Samalla olisi poistettava osittain 7 §:ssä mainitut erityisperusteet syyttämättäjättämiselle, koska rikoslain ja rikoslain voimaanpanoasetuksen asianomaiset pykälät kattavat riittävästi saman asian. Itse huumausainerikoksen rangaistuksen alaraja olisi nostettava yhteen kuukauteen vankeutta. Huumausainepykälässä on nimittäin annettu tavallaan kaksi kertaa anteeksi sama asia.

Kun huumausainerikkomuksen rangaistuksen ylärajana tulisi olemaan kuusi kuukautta vankeutta, on erikseen huolehdittava siitä, että entiset pakkokeino-oikeudet kuitenkin säilytetään, esimerkiksi kotietsintäoikeus, koska lieväkin rikos saattaa johtaa suurenkin huumeliigan jäljille.

Tällä aloitteella saattaa olla normaalia paremmat toteutumisen mahdollisuudet, koska pari päivää sitten kuulimme oikeusministeriön edustajan kertovan suunniteltavan suurin piirtein samanlaista lainsäädäntöä. Olen tästä kuitenkin puhunut vuosikausia enkä enää jaksanut malttaa mieltäni vaan jätin tästä lakialoitteen. Liekö tästä sentään haittaa hyvälle asialle?

[2] **Timo Seppälä /kok:** Arvoisa puhemies! Ed. Myllyniemen lakialoite on tervetullut konkreettinen toimenpide nopeasti kasvavan huumeongel-

man kuriin saamiseksi. Lakialoitteessa esitetään lievästi rangaistavaksi myös vähäinen rikkomus. Tällä lievällä rankaisemisella pyritään alkuvaiheessa oleva huumeiden uhri vielä herättämään ja pelastamaan paljon pahemmalta kohtalolta. Huume on tappava aine, jonka koukkuun on helppo jäädä. Se, että vähäinen rikkomus ei ole ollut kriminalisoitu, on johtanut siihen, että tässäkin salissa on käytetty monia puheenvuoroja, joissa on keskitytty vain suojelemaan huumeuhrien yksilösuojaa eikä suinkaan heidän henkeään. Tästä on esimerkkinä kielteinen suhtautuminen koulujen huumetesteihin. Samaan aikaan vähemmän kuolettavien aineiden käytön testausta pidetään itsestäänselvänä.

Tämä aloite on kokonaisuudessaan kannatettava ja toivottavasti johtaa käytännön toimenpiteisiin.

3 **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On ilo yhtyä kannattamaan edellisen puhujan tavoin ed. Kari Myllyniemen asiantuntemuksella tekemää aloitetta, jonka tavoite on ennalta ehkäistä valitettavaa rikollisuuden muotoa ja varjella ihmisiä joutumasta niihin ongelmiin, joita tämä rikollisuus aiheuttaa. Mielestäni aloitteen hyväksyminen laiksi olisi yhteiskunnalta selkeä signaali tässä asiassa. Toivon lakialoitteelle myönteistä etenemistä.

4 **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä olisi pitkänkin puheen aiheinen asia olemassa. Siinä mielessä pidän ed. Myllyniemen aloitetta ainutlaatuisen hyvänä ja tärkeänä. Siinä, mitä on aikaisemmin kuultu, perustelut on varmasti tullut pääosin sanottua. Mutta tämän asian kanssa yhteiskunnan ei ole syytä vitkutella eikä tätä läpi sormien katsoa, vaan nopeita toimenpiteitä, niin kuin ed. Myllyniemen aloitteessa sanotaan.

Toivon, että tämä saa valiokunnassa asianmukaisen käsittelyn ja tulee huomioon otetuksi, joko tällaisenaan hyväksytyksi taikka vähintään hallituksen esityksen mukaisesti välittömästi tämän jälkeen hyväksytyksi.

5 **Tuija Nurmi /kok:** Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että huumeiden vastaista työtä tehdään kaikilla rintamilla, mutta kuitenkin tässä yhteydessä haluaisin vielä lakiehdotuksen lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että on tärkeää, että huumeiden tulo maahamme estetään, että Rajavartiolaitokselle taataan riittävät resurssit, jotta huumeet eivät pääse maahamme aiheuttamaan tuhojaan.

6 **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kaikki, mitä voidaan tehdä huumeiden välityksen estämiseksi, pitää tehdä. Sen lisäksi pitäisi ratkaista, niin kuin ed. Nurmi totesi, millä tavalla voidaan estää niiden tulo maahan. Yhtenä valvontakeinona pitäisi lisätä huumekoiria, jotta rikollisia saataisiin mahdollisimman paljon kiinni, koska koira lienee aika tehokas haistamaan jopa renkaiden sisältä, onko huumeita tavattavissa ja mahdollisesti kuljetuksissa mukana.

Sen lisäksi olen miettinyt, että kun nyt jaetaan huumepiikkejä, eikö tässä voi tehdä jotain. Tuntuu aika ihmeelliseltä: Piikkejä jaetaan, ja jotkut jepet käyvät niitä jatkuvasti hakemassa; luulisi, että poliisivoimat kiinnostuvat ja vähän kytistävät, mihin ne piikit menevät. Tämä on aika ihmeellistä. Yhteiskunta jakaa ruiskuja, tietää kuitenkin, että nehän menevät käyttöön, että jostakin saa huumetta. Kyllähän pitäisi jollakin saada seurantaan se asia.

7 **Ismo Seivästö /skl:** Arvoisa puhemies! Huolimatta siitä, että sisäministeri Itälä ei nyt muiden kiireiden takia ole täällä läsnä kuuntelemassa keskustelua, toteaisin, että olen samaa mieltä ed. Nurmen ja ed. Esa Lahtelan kanssa huumekoirien lisäämisen tarpeellisuudesta ja sen kautta viestin laittamisesta eteenpäin, että Suomeen ei kannata huumausaineita yrittää tuoda. Sen lisäksi, kun itärajalle avataan uusia rajanylityspisteitä, tulisi ottaa käyttöön myös rekkaröntgen, joka olisi liikkuva painos ja joka voisi olla yllättävissä kohdissa, koska monenlaista muutakin salakuljetusta tulee tällä hetkellä erityisen voimakkaasti itärajan ylitse, niin alkoholia, tupakkaa kuin muutakin. Tässä suhteessa annettaisiin semmoinen selvä viesti maailmalle, että kuolemankauppiaiden ei kannata Suomeen pyrkiä. Täällä on niin tiukka systeemi, että yrittäkää ennemmin mennä vaikka Pohjoisnavalle.

8 **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ed. Myllyniemi puheenvuorossaan sanoi, tällä viikolla oikeusministeriön kansliapäällikkö on ilmoittanut lakivaliokunnalle, että ed. Myllyniemen esityksen kanssa suurin piirtein saman sisältöistä lakiesitystä valmistellaan,

joten läsnä olevat edustajat voivat olla vakuuttuneita, että se asia tulee tähän saliin.

Mitä sitten tulee siihen, että poliisi voisi olla katsomassa, kuka saa hoitoa huumeisiin tai kuka saa puhtaita neuloja, niin se on niin iso terveydenhuoltoon liittyvä oikeusperiaate, että sitä ei nyt pidä tässäkään hädässä ruveta murtamaan. Ihmisillä pitää olla oikeus hakea hoitoa ja oikeus hakea terveydellistä suojaa ilman uhkaa joutua sen vuoksi syytteeseen.

[9] **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On ilo kuulla, että täällä useammassakin puheenvuorossa tuodaan esille poliisin, tullin ja rajavartioston käyttöön tarkoitetut huumekoirat. Olen tehnyt asiasta määräraha-aloitteen, talousarvioaloitteen, ja saman kaltaisia ovat tehneet muutkin. Toivon, että asia etenee myönteisesti.

Samoin ed. Myllyniemen aloitteessa on tuotu esille mielenkiintoinen asia, että taloudellinen huumekaupan auttaminen tulisi kriminalisoitavaksi. Tämä on mielestäni huomionarvoinen asia, koska monet tietämättään lainaavat huumeitten ostoon rahaa. Tämäkin puoli tuli aloitteessa huomioon otettua.

[10] **Jaana Ylä-Mononen /kesk:** Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota 8 §:n kohtiin ja todeta, että syyttäjä ei ohjaa hoitoon. Peräänkuuluttaisin kaikkien tahojen vastuuta kuitenkin siinä, että jokaisessa tilanteessa, missä hoitoonohjauskeskustelua on mahdollisuus käydä, sitä käytäisiin, mutta syyttäjän tehtävähän se ei ole. Edelleen, ed. E. Kanervan puheenvuoro oli erittäin hyvä, kun puhutaan neulojen jakamisesta tai muuten siitä, puuttuuko poliisi vai ei.

[11] **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä käy keskustelu poliisin ja terveydenhuoltoviranomaisten välisistä suhteista, niin kyllä mielestäni asia on niin vakava, että jollakin lailla pitäisi poliisilta olla viestin kulku terveydenhuoltoviranomaiselle ja päinvastoin. Aikoinaanhan oli sellainen käytäntö, että jos juopumuspidätyksiä oli tietty määrä vuodessa, niin siitä tuli sosiaalitoimistoon tieto. Minusta jotain saman kaltaista pitäisi olla ja viranomaisilla keskinäinen luottamus. Kysymys on ihmisen auttamisesta. Tätä sietäisi harkita, millä tavalla tässä tietosuojat voitaisiin ylittää ihmisen auttamiseksi ja yhteiskunnan ongelmien ehkäisemiseksi.

[12] **Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara:** Arvoisa puhemies! Yhtyen täällä käytettyihin pariin puheenvuoroon on kyllä sanottava, että sellainen käytäntö, jossa huumehoitoon hakeutuva ihminen samalla käräytetään poliisille, ei tule kysymykseenkään. On erittäin tärkeätä saada ihmiset huumekierteestä pois hoitoon, jotta myös huumeitten kaupustelukeidas samassa yhteydessä lakkautettaisiin. Jos me alkaisimme käräyttää näitä potilaita, sehän tarkoittaisi, että kukaan ei hoitoon hakeutuisi. Se johtaisi erittäin hankalaan huumeongelman pahenemiseen. Sama koskee neulojen vaihtoa. Meillä on sekä Helsingissä että eräillä muilla paikkakunnilla kovin paha hiv-epidemia tällä hetkellä, ja yksi potilas tulee maksamaan yhteiskunnalle noin miljoona markkaa. Kun näitä on tullut runsaat sata havaittua ja on ehkä kolmesataa semmoista, joita ei ole vielä saatu havaituiksi, niin ymmärrätte, että kysymys on aika isosta ongelmasta. Samaten suonensisäisten huumeitten käyttäjistä noin 80 prosenttia sairastaa C-hepatiittia. Tämän takia tämä neulojen vaihto — olkoonkin, että siinä silloin annetaan välineitä lain rikkomiseen — on kuitenkin pienempi paha kuin se, että puhtaita neuloja ei olisi saatavilla.

[13] **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Nyt ministeri Soininvaaran puheenvuoron jälkeen minun ei enää tarvitse toistaa terveydenhuollon salassapitovelvollisuuden tärkeää merkitystä, mutta sanoisin vielä tiedoksi sen, että kun ed. Ylä-Mononen peräänkuulutti syyttäjän velvollisuutta hoitoon ohjaukseen, niin samassa tiedonannossa, jonka lakivaliokunta kuunteli jokin päivä sitten, kävi ilmi, että oikeusministeriö valmistelee sopimushoitojärjestelmää, jossa kriminaalipoliittisten seurausten sijaan tulisi sopimukseen perustuva hoito. Se minusta on aika lähellä sitä, mitä ed. Ylä-Mononen ymmärtääkseni tarkoitti.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

6) Laki arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 91/2000 vp (Tuija Nurmi /kok)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Tuija Nurmi /kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä tulla puhumaan tästä lakialoitteesta Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksesta vuodelta 99 käydyn keskustelun jälkeen, jossa on käyty samantapaisia terveydenhuoltoon liittyviä ongelmia läpi kuin lakialoitteessani tulen käymään lävitse.

Maamme asukkaista noin 3 miljoonaa käyttää silmälaseja. Siis alle 50-vuotiaista noin puolet ja yli 50-vuotiaista lähes 100 prosenttia käyttää silmälaseja. Vuonna 1999 Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli 3 437 156 alle 50-vuotiasta ja 1 734 146 yli 50-vuotiasta. Tämän perusteella laskettuna meistä kansanedustajista arviolta noin 150 käyttää silmälaseja.

Silmälasien arvonlisävero, 22 prosenttia, on kohtuuton. Aloitteessani ehdotan sitä samalle tasolle lääkkeiden arvonlisäveron kanssa eli 8 prosenttiin, koska kyseessä on lääkkeenomainen tuote.

Nykyisin arvonlisäverolla valtion kassaan tulee 200 miljoonaa markkaa vuodessa. Jos arvonlisävero olisi 8 prosenttia, tulot olisivat 88 miljoonaa markkaa vuodessa. Kuluttajille jäisi näin enemmän rahaa muihin hyödykkeisiin ja palveluihin, kuten esimerkiksi terveydenhuoltoon. Vuoden 99 loppuun mennessä Takuusäätiöön oli tullut 750 sosiaalisen luoton hakemusta. Joka neljäs myönnetyistä luotoista kohdistui terveydenhoitoon, esimerkiksi hammashoitoon ja silmälaseihin.

Noin yli puolet suomalaisista käyttää silmälaseja. Ajatellaanpa perhettä, jossa on neljä henkeä. Silmälasit vaihdetaan keskimäärin noin neljän vuoden välein. Vuoden 99 tiedon mukaan keskimääräinen silmälasien hinta on 1 560 markkaa. Jos perheessä kaksi henkilöä käyttää silmälaseja, se tietää neljän vuoden välein 3 000 markan menoerää. Jos kaikilla perheenjäsenillä on silmälasit, kyseessä on 6 000 markkaa. Tilastokeskuksen mukaan — tämä tieto on vuodelta 96 — kotitaloudet käyttävät 4 prosenttia varoistaan terveydenhoitoon. Tämä tarkoittaa 4 900 markkaa per kotitalous. Suurin menoerä on asunto, johon menee 24 prosenttia kotitalouksien tuloista, ja toiseksi suurin on ruoka, johon menee 14 prosenttia. Keskimääräinen kotitalouksien koko oli noin 2,2 henkeä.

Silmälasien arvonlisäveron laskemiseen on monia painavia syitä. Vuonna 91 poistettiin sairauskulujen verovähennysoikeus. Tämä toi ongelmia niin hammashoitoon, lääkekuluihin kuin silmälaseihinkin liittyen. Nyt hammashuoltoon otetaan uusia ikäluokkia, kun vuonna 46 ja sen jälkeen syntyneet pääsevät kunnallisen hammashoidon piiriin. Myös lääkekuluihin liittyvä problematiikka on ymmärretty, mutta silmälasien käyttäjiä ei ole huomioitu toistaiseksi lainkaan. Tämän vuoksi silmälasien arvonlisäveroa on alennettava.

EU:n jäsenvaltiot voivat itsenäisesti päättää arvonlisäveron määrän. Suomessa silmälasien arvonlisävero, joka on siis 22 prosenttia, on korkea verrattaessa muihin Euroopan maihin. Keskimääräisesti 17:ssä Euroopan maassa silmälasien arvonlisävero on noin 15 prosenttia. Korkeimmillaan se on Tanskassa ja Ruotsissa ollen 25 prosenttia ja alhaisimmillaan Välimeren maissa ollen 3—5 prosenttia.

Näppituntuman mukaan suomalaiset käyttävät enemmän laseja kuin muut.

Japanilaisilla opiskelijoilla on tehty tutkimus vuosina 1985—1995. Siinä päädyttiin sellaiseen tulokseen, että ihmisten likinäköisyys eli myopisoituminen lisääntyy. 15 prosentilla tutkimuksessa olleista likinäköisyys lisääntyi 10 vuoden aikana. Syynä tutkija piti ilmansaasteita. Tähän en kyllä itse jaksa uskoa ainakaan ihan heti. Epäillään lähityön ja lukemisen lisäävän näköongelmia, varsinkin siis myopiaa.

Tulevaisuudessa hyvän näön merkitys yhä lisääntyy. Mitä paremmin ihminen näkee, sen paremmin työ käy. Ajatellaanpa esimerkiksi nykyisin niin yleistä näyttöpäätetyöskentelyä. On tärkeää nähdä päätteellä oleva teksti, samoin kuin on tärkeää muukin ergonomia, kuten työasento ja valaistus. Onneksi luonnonvalon merkitystä työympäristössä on alettu yhä enemmän huomioida. Siitä olemme voineet lukea viime aikoina tiedotusvälineistä.

Toinen mielenkiintoinen kysymys, joka ei suoranaisesti liity tähän asiaan, on kysymys, kuinka paljon aivot pystyvät käsittelemään sitä tietomäärää, joka kerralla tietopäätteen kautta silmiin tulee ja tietenkin sitä kautta myös aivoihin. Näkökyvyn heikkenemiseen pitää puuttua.

On aika puuttua myös silmälasien käyttäjien ongelmiin. Kuten olemme huomanneet, valtaosa

suomalaista joutuu tekemisiin jatkuvasti silmälasien kanssa. Väestö vanhenee, joten ikänäkökin on yhä useammalle tuttu asia. Niin kauan kuin silmälasien avulla näköä voidaan korjata, on näkö hyvä. Jos haluamme ylläpitää pohjoismaista hyvinvointivaltiota, on aika laskea silmälasien arvonlisäveroa.

2 **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tuija Nurmi on tehnyt erittäin kannatettavan ja aiheellisen lakialoitteen, jolle toivoo hyvin perusteltuna kaikkea menestystä. On todella epäkohta, että silmälasit, jotka ovat periaatteessa täysin lääkkeisiin rinnastettava apu ihmiselle, ovat kalliimmin arvonlisäveron kautta verotetut kuin lääkkeet. Tietysti olisi hyvä, jos arvonlisävero voisi olla vielä alhaisempi kuin tuo 8 prosenttia lääkkeillä ja silmälaseilla, mutta ihan kohtuullista olisi päästä nyt, kuten ed. Tuija Nurmi aloitteessaan esittää, samaan 8 prosentin verokantaan kuin lääkkeillä on. Toivon aloitteelle myönteistä jatkokäsittelyä.

3 **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Nurmi perusteli erinomaisen hyvin lähtökohdan, mikä on lasien merkitys ja tarve. Keskimääräinen vaihtoväli on neljä vuotta. Uskaltaisin väittää, että tarve olisi selvästi nopeampaan tahtiin kuin neljään vuoteen, ainakin kahden vuoden välein. Sitten jos ajatellaan vielä, kun niitä työssään käyttää, niin rikkoutumis- ja muutkin tekijät ovat jo osaltaan aiheuttamassa sen, että vaihtoväli tulee nopeammaksi. Toivon, että tämä näin todella kansantajuinen ja kaikkia kansalaisia koskettava esitys menee myönteisessä valossa eteenpäin ja tulee myöskin myönteisesti hyväksytyksi valiokunnassa, ja sen kautta myöskin tämä eduskuntasali sen varmasti tullee hyväksymään.

4 **Ismo Seivästö /skl:** Arvoisa puhemies! Elämään liittyvät tietyt perusasiat, jotka ovat yhtä välttämättömiä kaikille ihmisryhmille: asuminen, ravinto, vaatetus, eli kaikki se, mitä me tarvitsemme joka päivä. Ed. Nurmen aloite on siinä mielessä tähän samaan perusasiaan liittyvä ja kiinnittää huomiota erittäin merkittävään epäkohtaan, koska nimenomaan pienituloisten ihmisten kohdalla ed. Nurmen mainitsemat summat voivat muodostaa aika isonkin kynnyksen. Siksi ehdotus on hyvin kannatettava ja osoittaa sen, että nyt tässä tilanteessa, kun meillä on miljardien suuruusluokkaa oleva veronkevennysvara, niin pitäisi tällaisia ihmisryhmiä huomioida. Silmälasien käyttäjät on yksi ryhmä, varsinkin pienituloiset ihmiset. On tiettyjä eläkeläisryhmiä, syrjäytyneitä ihmisiä, joihin nyt tulisi tässä taloudellisessa tilanteessa suunnata rahaa, vaikka miljardi markkaa, jolla pystyttäisiin erittäin paljon korjaamaan syvän laman aiheuttamia vaurioita yhteiskunnassamme ja ennalta ehkäistä tulevia ongelmia.

Toivottavasti tämä aloite saa ainakin keskustelun tästä asiasta etenemään. Huomaan, että salissa on myös henkilöitä, joilla ei ole silmälaseja. Puhemiehellä on ja myöskin puhujalla tällä hetkellä silmälasit päässä.

5 **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Seivästö on aina puhunut köyhimpien puolesta ja puhui ihan oikein kohdentamisesta, mutta tässä aloitteessa ei kyllä kohdenneta kevennyksiä köyhiin.

Nimittäin se meidän on tunnustettava kuitenkin, jotta meidän pitää kerätä määrätty määrä veroja, jotta voimme hoitaa määrätyt tulonsiirrot ja yhteiskunnan rakenteet pitää kunnossa. Jos me sokeasti alennamme vaikka tämän tyyppistä kuin arvonlisävero, niin sehän tarkoittaa, että ne verotulot ovat valtion kassasta pois. Olen sitä mieltä, että tämä pitäisi paremmin kohdentaa.

Kansanedustajat ovat sen verran hyvätuloista porukkaa, että he kyllä kykenevät itselleen silmälasit ostamaan eivätkä tarvitse yhtään kevennystä. Mutta pienituloiset, jotka elävät juuri toimeentulon rajoilla, tarvitsevat tähän apua. Minusta Kelan korvausjärjestelmän kautta pitäisi saada apua tähän tai jonkin muun tyyppisen järjestelmän kautta. Ei köyhä ihminen voi hankkia 3 000 markan silmälaseja, vaikka arvonlisävero pudotettaisiin kokonaan pois, se vain vähän keventäisi hintaa.

Olen sitä mieltä, että hyvätuloiset eivät tarvitse tässä asiassa yhtään helpotusta, vaan maksavat kokonaan lasit. Tähän pitäisi luoda järjestelmä, jolla todella oikeasti kohdennettaisiin käytettävissä olevat vähät varat, joita meillä on olemassa, että ei tehdä semmoista ajatusmaailmaa, jotta verot on valtion maksettava. Se olisi kaikkein helpoin juttu, jotta kaikki verot vaan pois ja antaa valtion maksaa verot. Miten hyvä lupaus se olisikaan tässä hommassa, mutta se kun ei vain toimi.

[6] **Tuija Nurmi /kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ed. E. Lahtela puhui juuri niin kuin puhui, varsinkin loppuosan. Totta kai meidän on maksettava veroja, mutta näyttää olevan, että ed. E. Lahtela tukee tällaista länsisaksalaista perinteistä Krankenkasse-tyyppistä järjestelmää, joka on todettu erittäin kalliiksi, mutta joka sekin on erittäin toimiva. Väittäisin, että se on erittäin hyvä tapa hoitaa terveydenhoitoa tasokkaasti.

Ehkä aloitteessani ollut arvonlisäverokanta on pikemminkin liian alhainen. Ehkä kuitenkin ylempi kanta olisi parempi. Mutta kun vertaa muihin Pohjoismaihin, niin suomalaiset ostavat silmälaseja Virosta paljon edullisemmin ja siellä ei ole arvonlisäveroa laisinkaan, ja suomalaisista ainakin 30 000 asuu Espanjassa Aurinkorannikolla ja ostaa sieltä silmälasinsa, jossa arvonlisäverokanta on 6 prosenttia, niin katson, että 8 prosenttia on kuitenkin perusteltu kanta.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

7) Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 94/2000 vp (Tapio Karjalainen /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Tapio Karjalainen /sd:** Rouva puhemies! Alkaa muodostua traditioksi hoitaa lain alueellisesta kuljetustuesta jatkuminen eduskunnan toimesta ja lakialoitteella. Hallitus ei taaskaan esitä lain jatkamista kuluvan vuoden jälkeen. En tässä ryhdy arvailemaan hallituksen perusteluita. Tyydyn lyhyesti perustelemaan vain lain jatkamisen tarpeellisuutta.

Alueellisella kuljetustuella on Pohjois- ja Itä-Suomen pk-yritystoiminnalle ja työllisyydelle ollut selkeästi myönteisiä vaikutuksia. Näin siitä huolimatta, että tuen kokonaismäärä jää huomattavasti naapurimaamme Ruotsin tukimääristä. Pitkät etäisyydet suurille markkina-alueille aiheuttavat moninkertaiset kuljetuskustannukset keskimääräisiin kustannuksiin verrattuna. Tuen tarve on korostunut polttoaineiden hinnannousun myötä. Maan reuna-alueiden logistiikka on kehittymättömämpää ja kuljetusvaihtoehdot vähäisempiä. Kauppa- ja teollisuusministeriön teettämästä logistiikkaselvityksestä, jonka tarkoitus ilmeisesti oli tuottaa vaihtoehto kuljetustuelle, ei kuitenkaan käy ilmi sellaista, joka tässä suhteessa parantaisi tilannetta ja puoltaisi kuljetustuen lakkauttamista.

Ruotsin kuljetustuen rajoitteet ovat väljemmät kuin Suomessa, ja määrältään tuki on yli kymmenkertainen Suomeen verrattuna. Vuonna 1998 se oli Ruotsissa 206 miljoonaa markkaa, Suomessa 16 miljoonaa markkaa ja Norjassakin 32 miljoonaa markkaa vuonna 1999. Kuitenkin Suomessa tuota naapureihin verrattuna vähäistä kuljetustukea saaneet yritykset, joita vuonna 1998 oli noin 400, työllistivät 4 000 henkeä.

Kuljetustukea hakevien yritysten määrä on ollut Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tietojen perusteella kasvussa vuoden 2000 alussa. Kuljetustuki ei ole EU:n säännösten vastainen. Kun naapurit käyttävät sitä, jäävät suomalaiset yritykset tuen puuttuessa kilpailullisesti huonompaan asemaan. Siihen meillä ei ole varaa. Kansallisesti ottaen tuki ei vääristä kilpailua, se ei anna kohtuutonta etua. Parhaimmillaan se tuo Pohjois- ja Itä-Suomen yrityksiä lähtöhetkellä lähemmäs yhteistä lähtöviivaa.

Tämän lakialoitteen allekirjoitti 105 kansanedustajaa, ja se kertoo, että eduskunnassa on laajalti ymmärretty tuen jatkamisen tarpeellisuus. Jatkuvuus tai varmuus jatkumisesta on tärkeä yritystoiminnalle, ja jokavuotisen näytelmän tässä salissa toistumista välttäen lakiesityksessä esitetään tuen jatkamista Ruotsin-mallin mukaan vuoden 2000 loppuun saakka.

[2] **Inkeri Kerola /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuljetustuki on yhtä varma vuosittainen esitys kuin valtion tulo- ja menoarvio konsanaan. Tuntuu suorastaan nöyryyttävältä raapustaa nimeänsä vuosi vuodelta samanlaiseen paperiin. Miten kävisi, jos kaikki lakiesityksemme olisivat näin lyhytkestoisia vaikutukseltaan? Naapurimaissamme toki uskalletaan puhaltaa hiukan kauemmas, kuten esimerkiksi Ruotsissa, jossa nykyinen järjestelmä toimii aina vuoteen 2006 sisältäen myös meren yli -kuljetukset laajennettuna osaan raaka-ainekuljetuksia.

Mielenkiintoista on verrata tämän lain käsittelyä esimerkiksi eiliseen polttoainekeskusteluun, jossa nimenomaan haettiin yhteneväisyyslinjoja muualta. Ennen kaikkea solidaarisuus oli merkitsevän tärkeä. Tässä asiassa ei näin ole. Hallitus armeliaisuudessaan ammentaa minimaalisen kuljetustukipottinsa yritysten käyttöön taas tänäkin vuonna, kuten osaamme ennakkoon arvata. Saman hallituksen jäsenet kuitenkin viime syksynä samoihin aikoihin yhtenä rintamana esittivät pitkäjänteisemmän lain voimaan saattamista. Tulkitsin ilmeisesti sanoman silloin liian sinisilmäisesti, kun edelleen taistelemme saman asian kimpussa.

Tuskaiseksi tuntee olonsa tietysti sen vuoksi, että uuden sisällön etsiminen puheeseen alkaa olla jo työlästä. Niin loppuun kaluttu tämä aihe on. Muutamia asioita varmemmaksi vakuudeksi on kuitenkin vielä esitettävä, että laki saisi varmasti totaalisen tuen osakseen. Laki alueiden kehittämisestä tavoittelee maan eri alueiden omaehtoista kehittämistä ja tasapainoista alueellista kehitystä. Eikö laki kuljetustuesta juuri tue tätä linjaa? Mielenkiintoiseksi asian tekee se, että esimerkiksi naapurimaassamme tuen suuruus on yli kymmenkertainen Suomeen verrattuna, kuten ed. Karjalainen edellä mainitsi. Siitä huolimatta pohjoismainen maantieteellinen originelli sijainti ei näytä kattavan Suomen olosuhteita. Taistelemme kuitenkin samojen pulmien, pitkien etäisyyksien ja mutkikkaiden logististen ketjujen takana. Seurauksena ja ikään kuin palkkiona Suomessa poistettiin suuryritykset ja elintarviketeollisuus tuen piiristä vuonna 96.

Tässä yhteydessä on hyvä mainita, että nimenomaan vahvat elinkeinojärjestöt seisovat tuen kasvattamisen takana nyt yhä vahvemmin. Tällä hetkellä siis pienemmät yritykset taistelevat kuljetustuen tyngästä. Vuonna 98, sen loppupuolella, tukea sai 221 pk-yritystä kattaen melko laajan repertoaarin eri elinkeinoaloilta. Lieneekö syynä nimenomaan polttoaineen hintaongelmat, että alkuvuoden 2000 tilastoinnin mukaan kuljetustuen hakijoita on ollut kasvava määrä? Tämänkin pitäisi herättää lainsäätäjät.

Arvoisa puhemies! Kun toistuvasti olemme kuulleet aluepoliittisesta seinätukemisesta, haluaisin kuulla, mihin tukien kategoriaan tämä tuki sitten luetaan. Erityisesti nyt, kun kuljetusliikennöinti ja samalla sopimukset ovat loppuun puristetut, edes pienenkään katteen saamiseksi, on aika todella tarkastella, miten vielä harvoja elossa olevia yrityksiä voidaan tukea jatkamaan. Lain alasajossa on aika ajoin väläytetty vähenevien hakijoiden määriä, mutta on muistettava yritysten keskittymät, ulkoistamisesta johtuvat seikat sekä yksinkertaisesti se, että esimerkiksi Kainuussa monet pienet yritykset ovat lyöneet lapun luukulle viime vuoden lopun ja kuluneen vuoden alun aikana mahdottomuuden edessä. Tämän viestin toi eräs sellainen yrittäjä.

Kate ei ole keinotteluväline tämän päivän yrityselämässä. Yrittäjät tekevät nopeasti johtopäätöksensä lainsäädännöstä ja samalla valtion toimenpiteistä. On turhaa painottaa alueilta lähtevää toimeliaisuutta, jos se jää pelkästään yrittäjän velvollisuudeksi. Lisäksi on muistettava, että maakunnallisesti rikkonainen kuljetusverkosto harvenee harvenemistaan, minkä seurauksena eivät ole ainoastaan muiden yritysten siirtyminen muualle, niiden näivettyminen, vaan koko kuljetus- ja samalla kulkuyhteyksien rapistuminen.

Tässä yhteydessä on syytä myös pohtia, eikö Suomen valtiolla ole varaa maksaa kuljetustukena vuoden 93 tukitasoa, miltä lähdettiin, vai onko kuljetustuki vähemmän alueiden työllisyyttä aktivoiva kuin esimerkiksi telakkatuki alueillaan.

[3] **Esko-Juhani Tennilä /vas:** Rouva puhemies! On selvää, että me tarvitsemme koko maahan yrityksiä. Yhtä selvää on, että yritysten toimintaedellytykset ovat erilaisia maan eri osissa. Erityisen selvät ovat erot kuljetuskustannuksissa. Pohjoisen yrityksillä on pitkät matkat päämarkkinaalueille, ja tämä on otettava huomioon. Siksi kuljetustukea on jatkettava. Tätä perustelee nyt vielä aivan erityisesti polttoaineen kallistuminen, sillä sehän näkyy pitkissä kuljetuksissa vielä kertautuvana. Pohjoisessahan myös yksityisautoilija maksaa selvästi enemmän bensalaskua kuin etelässä. Myöskin lämmityskulut ovat siellä meillä korkeammat, kun talvi on pitempi.

Ed. Karjalaisen lakialoite on pelastusrengas. Sillä pelastetaan se vähin, mikä pelastettavissa on, eli kuljetustuen jatko. Se, mihin meidän pitää päästä, on se, että kuljetustuki palautetaan sille tasolle, jolla se oli kymmenisen vuotta sitten, jolloin se oli yli 100 miljoonaa vuodessa. Ruotsi maksaa, niin kuin täällä on tullut esille, 250 miljoonaa suurin piirtein vuodessa kuljetustukea. Jos Norjan-mallit eivät tälle eduskunnalle tai hallitukselle kelpaa, pidetään tästä hyvästä Suomenmallista kiinni. Kuljetustuki on varmasti viisasta aluepolitiikkaa. Siitä ei ole pientäkään epäsel-

vyyttä. On turhaa simputusta eduskuntaa tällä tavoin joka vuosi lähestyä esityksellä, jota ei ole ja jonka eduskunta sitten joka kerta joutuu säätämään. Hallitus aivan turhaan teettää eduskunnalla työtä tässä mielessä.

Ed. Vilén merkitään läsnä olevaksi.

---

4 **Matti Huutola /vas:** Rouva puhemies! On vähintäänkin harmillista, että joudumme jälleen kerran palaamaan kuljetustukeen. Kuljetustuki on ollut pieni, mutta hyvin konkreettinen tuki, täsmätuki, pienille yrityksille, jotka sijaitsevat hajasijoitusalueilla ja pitkien etäisyyksien päässä. Kuljetustuen olemassaoloa on paljon arvosteltu ehkä sen kilpailua vääristävistä tekijöistä, mutta kaikilla tutkimuksilla on osoitettu, että kuljetustuki ei ole yritysten välistä kilpailua vääristävä tuki vaan hyvä täsmätukimuoto, joka itse asiassa vähän tasoittaa kilpailua kaukana sijaitsevien yritysten hyväksi.

Uskon ja toivon, että laki kuljetustuesta hyväksytään näin 105 allekirjoittajan ilmaisun mukaisesti ja aloite otetaan totena. Yritykset nyt hajasijoitusalueilla tarvitsevat myöskin tämän suuntaisia esityksiä, joilla uskoa ja toivoa myös luodaan.

5 **Lauri Kähkönen /sd:** Arvoisa puhemies! Nykyinen kuljetustukilaki tuli voimaan vuonna 82. Se pysyi pääosin muuttumattomana vuoteen 92. Lakia muutettiin vuonna 95 siten, että kuljetustukea voivat saada vain pienet ja keskisuuret yritykset. Kuljetustukilaki oli määräaikainen, ja sen voimassaoloaika päättyi viime vuoden loppuun. Kuten kaikki salissa tietävät, ed. Karjalaisen aloitteeseen silloin tuli toistasataa nimeä, ja varmasti tällä oli merkitystä, että sitten hallitus antoi lakiesityksen, jolla kuljetustukea jatkettiin vuodella.

Sitä, että kuljetustukilakia ei tulisi olla, perustellaan sillä, niin kuin täällä on todettu, että se vääristäisi kilpailua, olisi tavallaan vapaan kilpailun esteenä, mitä EU:ssa korostetaan. Niin kuin täällä myös on puheenvuoroissa tullut esille, näin ei todella ole. Muun muassa naapurimaassamme Ruotsissa nämä kriteerit ovat paljon väljemmät ja markkamäärätkin ihan eri suuruusluokkaa kuin Suomessa. Alueellinen kuljetustuki on ollut yksi aluepolitiikan todella hyvin toimiva osa. Tällä hetkellä, kun kuljetuskustannukset ovat todella korkeat, kuljetustukijärjestelmän jatkaminen on entistä tähdellisempää. Viittaan tässä polttoaineitten korkeaan hintaan.

Jos ja kun lakialoite johtaa tulokseen, niin kuin uskon, markkamäärää tulisi todella muuttaa korkeammaksi. Siihen meillä on tässä taloudellisessa tilanteessa todella oiva mahdollisuus. Puhutaan koko budjetin kannalta todella hyvin pienestä markkamäärästä. Joka tapauksessa jos tästä luovuttaisiin nyt, ennen kaikkea muuttotappioalueet ja ne alueet, joilla työttömyys on erittäin korkea, kärsisivät kaikkein eniten. Työpaikkojen säilyminen entisestään vaarantuisi, saati sitten kun puhutaan uusien työpaikkojen luomisesta.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: Kun kuljetustukea sitten tarkemmin asetuksella säädetään, toivoisi, että asetuksessa tarkennettaisiin tuotteita, väljennettäisiin tavallaan listaa niistä tuotteista, joita kuljetustuki koskee. Otan muutaman esimerkin.

Hedelmät ja marjat ja niistä tehdyt valmisteet, samoin kasviksista tehdyt valmisteet ja esimerkiksi kastikkeet ja kalavalmisteet eivät kuulu kuljetustuen piiriin, mutta virvokkeet ja alkoholijuomat kuuluvat kuljetustuen piiriin. Ihmetyttää todella. Samoin jäätelö, jogurtti ja muutamat rasvatuotteet kuuluvat, mutta maustevoi ei kuulu tuen piiriin. Tässäkin todella toivoisi muutoksia, koska hyvin tiedämme, että juuri niillä alueilla, missä työttömyys on korkea ja muuttotappio on voimakasta, tällä sektorilla on työpaikkoja. Jos ja kun asiassa ei nopeasti tehdä tarkennuksia ja ennen kaikkea, niin kuin on todettu, nosteta samalla kuljetustuen markkamäärää, edessä on sellaisia vaikutuksia, jotka saamme yhteiskunnan taholta maksaa moninkertaisesti.

6 **Matti Kangas /vas:** Rouva puhemies! Lailla alueellisesta kuljetustuesta on ollut Pohjois- ja Itä-Suomen pk-yritystoiminnalle selkeitä myönteisiä vaikutuksia, niin kuin lakialoitteessa todetaan. Kuljetuskustannukset ovat olleet moninkertaiset muuhun maahan verrattuna. Valitettavasti tästä on aina jouduttu päättämään vuodeksi kerrallaan. Tällaisen lain pitäisi olla pysyvä.

Esitän tähän lisäystä, kun asiaa valiokunnassa käsitellään. Kuljetustuki tulisi laajentaa koskemaan myös Keski-Suomen pk-yrityksiä. Keski-Suomesta on satoja kilometrejä lähimpään sata-

maan, ja se tietää Keski-Suomen yrittäjille ylimääräisiä kustannuksia. Myös työttömyys on Keski-Suomessa vakava ongelma. Näin tarvittaisiin yrittäjiä työllistämään työttömiä. Tätä edistäisi kuljetustuki keskisuomalaisille yrittäjille.

[7] **Pauli Saapunki /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuljetustukiasia on ainakin omalla kohdallani ollut melkein kehdosta hautaan sellainen asia, johon on joutunut paneutumaan. 70-luvulla meijerikuljetusasioita hoitaessani piti lobata maa- ja metsätalousministeriössä, kun joka vuosi oltiin tiputtamassa maidonkuljetusavustuksia. Niin sitten kun 80-luvun lopulla tulin tähän taloon, täällä on joka vuosi nakerrettu kuljetustukea pois.

Muistan, kun olimme juuri liittyneet EU:hun, että kuljetustuesta oli taas eräänä vuonna vedetty puolet rahaa pois. Asia tuli valiokuntaamme — olin siihen aikaan liikennevaliokunnan puheenjohtaja — ja suuressa viisaudessamme hoksimme, että kyllä me vielä jotenkin pärjäämme kuljetustuella, vaikka se oli hallituksen toimesta esitetty puolitettavaksi. Hoksimme, että jätetään isot yritykset pois, niin pk saa homman entisillä ehdoilla. Ministerit soittivat minullekin ihan siinä lopussa, että jos teette liikennevaliokunnassa tuollaisen muutoksen, niin EU:sta tulee sakkoja ja joudumme liriin. Totesimme liikennevaliokunnassa, että tulkoot sakkoja, tämä on yhden vuoden laki, eihän sinne kerkiä posti mennä eikä tulla takaisinkaan sieltä käsin, mehän kerkiämme nauttia sen tuen kuitenkin. Eipähän siitä sen jälkeen kuulunut mitään. Se on niillä samoilla ehdoilla mennyt pk-puolelle, eikä sakkoja ole tullut.

Minulla on sellainen käsitys kuljetustuen suhteen, että se on niin pieni, vaikka täällä siitä joka vuosi puhutaan, mutta kun tulee hallituksen budjettineuvottelut ja riihet, niin joka vuosi valtiovarainministeriön virkamiehet käyttävät punakynäänsä. Siellä on niin paljon isompia asioita, että se on kuin syötti. Joka kerta se syötetään sinne, ja kun isoista asioista riihessä puhutaan, niin sitäpä ei huomatakaan. Monesti on käynyt niinkin, että ovat tunnustaneet, että se meni taas sillä tavalla, ettei kai siihen kiinnitetty huomiota.

Hirmuisen hyvä asia, että ed. Karjalainen aloitteen teki. Valitettavasti en itse päässyt siihen nimeäni panemaan. Maakunnasta jo soitettiin, että etkö sinä huolehdi tuollaisesta asiasta. Minä sanoin, että olen minä jonkin verran tämän kanssa ollut vuosien varrella tekemisissä. Ennen on aina ollut, että otetaan rahoja pois, mutta se on kuitenkin lakina tullut valiokuntaan ja siihen on päästy käsiksi. Kun se nyt viime vuoteen loppui, siihen ei ole päässyt käsiksi. Siinä mielessä tämä on mahdottoman hyvä, että tämä aloite on tullut.

Yhden esimerkin voin kertoa teille, jotka olette perusteluita esille tuoneet, mikä aikanaan eniten herätti huomiota valiokunnassa, miten pienikin kuljetustuki voi vaikuttaa. Kuljetustuen piiristä otettiin osa Savo-Karjalan puolelta aluetta pois, en muista vuotta, milloin määrätty osa sieltä kuljetustuen piiristä lähti. Kävi niin, että kun siellä oli betonielementtitehdas, sen kuljetuskustannukset nousivat niin suuriksi, että tänä päivänä se pyörii Pääkaupunkiseudulla. Tämmöistä toimitusjohtajaa haastattelimme viimeksi, kun tämä oli valiokunnassa, ja se aiheutti sen, että joka puolella pöytää ihmiset rupesivat käsittämään, että tässä voi olla kysymys hyvin merkittävästä asiasta.

Tässä muutamia hajamietteitä takavuosilta. Kannatan jyrkästi lakialoitetta. Sen totean, että silloin, kun me muutimme tuen käsittämään vain pk-puolta, sen jälkeen liikennevaliokunta ei saanut enää käsitellä asiaa muuten kuin lausunnon muodossa, ja sekin piti tapella. Asia meni toiseen valiokuntaan, ettei meillä asiaa sotketa. Toivottavasti nyt pääsemme ainakin lausumaan lakiesityksestä.

[8] **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Ed. Saapungin historiankertomusta oli ihan mukava kuunnella. Jotenkin tuntuu kyllä aika kummalliselta, että joka vuosi tästä samasta asiasta täällä keskustellaan. Ei voi välttyä sellaiseltakaan ajatukselta, että tämä olisi sellainen täky tänne eduskunnalle, että saattepahan nyt jollakin tavalla puumerkkinne tähän budjettiin laittaa, mutta toivottavasti tämä ei ole sellainen ele hallituksen taholta. Vuosittain tämä on kuitenkin täällä eduskunnassa hoidettu. Uskon, että tänäkin vuonna näin tapahtuu. Summa ei ole suuren suuri valtiontaloudessa, mutta erityisen merkittävä niille yrityksille, jotka tätä kuljetustukea saavat. Lisäksi tämä on siinä mielessä hyvä, että tämä kohdistuu juuri niihin yrityksiin, jotka sitä tarvitsevat.

Aiempina vuosina täällä on puhuttu hyvinkin paljon logistiikkajärjestelyistä. Jotkut kansanedustajatkin ovat olleet sitä mieltä, että niillä pystyttäisiin korvaamaan kuljetustuki, mutta minä en siihen usko, koska tiedän esimerkiksi omalta alueeltani Kainuusta, että kun jollakin

teollisuudenalalla, betoniteollisuudessa tai kiviteollisuudessa, jos ei ole lähimaillakaan rautatietä, vaan sinne saattaa olla matkaa 100 kilometriä tai toistasataa kilometriä, ei ole mitään järkeä lähteä ajattelemaankaan sellaista, että jollakin erityisellä logistiikkajärjestelyllä hommat pystytään hoitamaan, koska näissä tarvitaan monta kertaa myös erityiskuljetuksia.

Uskon, että asia hoituu eduskunnassa kuten aikaisempinakin vuosina ja teemme taas yhteistyötä eri puolueiden välillä.

[9] **Esko Kurvinen /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten monet edustajat aikaisemmin ovat jo todenneet, olemme jälleen kerran siinä valitettavassa tilanteessa, että kauppa- ja teollisuusministeriö ei ole halunnut sisällyttää kuljetustukea ensi vuoden talousarvioon. Minun mielestäni eduskunta on jo useana syksynä ilmaissut tahtonsa selkeästi kuljetustuen suhteen. Vuosi kerrallaan jatkettava laki aiheuttaa jokavuotisen hyväksymiskierroksen myös EU:n suuntaan, samoin kuin kotimaassa työtä ja kustannuksia. Nyt eduskunnan tehtäväksi jää kuitenkin jälleen kerran tänäkin syksynä kuljetustuen hoitaminen ensi vuoden talousarvioon. Toivottavasti tällä kertaa ed. Karjalaisen lakiesityksen mukaan kuudeksi vuodeksi.

Kuljetustukea saavat yritykset ovat juuri niitä pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden varaan sekä alueellista työllisyyttä että muuttoliikkeen hidastamista on haluttu rakentaa. Kuljetustuki on vain yksi, mutta oikeaan osuva ja hyvin edullinen muoto pk-yritysten kilpailukyvyn säilyttämiseksi kaukana markkinoilta sijaitsevilla alueilla.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teetti tutkimuksen pk-yritysten logistiikan kehittämisestä. Siitä on vedettävä useitakin johtopäätöksiä, mutta ainakin kaksi siitä nousee muita ylemmäs. Toinen on harvoille alueille kohdistuva ja harvoille yrityksille kohdistuva kuljetustuki ja toinen se, että selvästi sanotaan, että se ei vääristä kilpailua. Minun mielestäni jälkimmäinen huomio on aivan oikein, mutta sen sijaan arveluttavaa on päätellä kuljetustukea saavien yritysten lukumäärän olevan sen alasajon peruste. Ennemminkin on tarkasteltava kuljetustuen vaikutuksia yrityksissä olevien henkilöitten, työntekijöitten määrän suhteen. Vuonna 1998 tilastot osoittavat, että tukea saaneet yritykset työllistivät arviolta noin 4 000 henkeä. Suhteellisesti lienee arvioitavissa, että henkilömäärä on tästäkin viime vuosina kasvanut.

Tukialueen yrityksistä hyvin monet ovat vientiyrityksiä, jotka kilpailevat pitkien etäisyyksien olosuhteissa ja erittäinkin ruotsalaisten yritysten kanssa toimien tällä hetkellä niiden kanssa eriarvoisessa asemassa. Näille alueille tämä yritysryhmä on ensiarvoisen tärkeä ja näille yrityksille kuljetustuki on nimenomaan kilpailutekijä. Parhaillaan tätä vielä korostavat voimakkaasti kohonneet polttoainekustannukset.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana kuljetustukea on Suomessa supistettu voimakkaasti, kuten ed. Saapunki ansiokkaasti kertoi historiasta. Vuoden 1996 alusta jäivät suuryritykset ja elintarviketeollisuus pois. Tukimäärät ovat pienenneet niin, että vuoden 93 tukitaso oli vielä 250 miljoonaa markkaa, vuonna 95 se oli 119 miljoonaa markkaa, kun se nyt nämä kaksi kolme vuotta on ollut alle 20 miljoonaa markkaa. Vaikka tuen määrä on viime vuodet ollut näinkin vähäinen, ei se silti oikeuta tällä perusteella lopettamaan tukea. Päinvastoin kuljetustuen ehtoja ja taloudellisia resursseja tulisi harmonisoida Ruotsin kanssa.

Ruotsissa nimittäin kuljetustuella on uusi laki, joka vuoden 2000 alusta tuli voimaan ja on vuoteen 2006 voimassa. Ruotsin vuosittainen tukirahoitus on yli 200 miljoonaa markkaa, kohdistuen noin tuhannelle yritykselle. Ruotsalainen yritys voi saada kuljetustukea myös maan rajojen ulkopuolelle suuntautuviin kuljetuksiin Pohjoiskalotin alueelle. Lisäksi muutkin rajoitteet tuelle ovat väljemmät kuin Suomessa. Esimerkiksi Ruotsissa ne koskevat raaka-ainekuljetuksia.

Suomessa nykymuotoinen alueellinen kuljetustuki kohdistuu pieniin yrityksiin ja markkamääräisesti se on valtiontaloudessa vähäinen. Tuki maksetaan yritysten kuljetussuorituksista, eli se kohdentuu suoraan syntyneeseen kustannukseen ja on selkeä ei-harkinnanvarainen ja epäbyrokraattinen toimi pienyrityskenttään. Vuoden 1998 viimeisellä vuosipuoliskolla kuljetustukea sai noin 220 pk-yritystä. Nämä jakautuivat hyvin monille toimialoille, esimerkiksi graafinen ala, rakennusala, mekaaninen puu, kivituotteet, konepaja, levyleipomot jne. Te-keskusten ilmoitusten mukaan kuljetustukea hakevien yritysten määrä on edelleen kasvussa tänä vuonna.

Parasta elinkeinojen kehittämistä on hyvien toimintaedellytysten luominen yrityksille ja yrit-

täjyydelle. Harvaan asutuilla ja syrjäisillä alueilla toimivat pienet yritykset tarvitsevat kuljetustuen kaltaisia aluepoliittisia toimia. Tuki kannustaa yrityksiä hyödyntämään paikallista työvoimaa ja raaka-aineita luomalla yrityksille toimintaedellytyksiä sinne, missä kohtuullisen hintaisia tuotantotekijöitä on vielä tarjolla.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä yli sadan edustajan allekirjoittama lakialoite saa tässä talossa asianmukaisen käsittelyn ja myönteisen päätöksen eduskunnassa.

Ed. P. Salo merkitään läsnä olevaksi.

---

[10] **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuljetustukikysymys on jokavuotinen keskustelunaihe ollut budjetin yhteydessä. Siinä mielessä on valitettava asia, että tämä on pelleilyä koko homma, koska eduskunnan tahto on riittävän monta kertaa tässä salissa ilmaistu eri tavoin, ja niin kuin nyt ed. Karjalaisen aloitteessa todetaan, nimiä on yli sata, reilusti enemmistö eduskunnasta. Ja niin kuin on kuultu, jotkut ovat olleet jopa poissa, etteivät ole voineet nimiään tähän laittaa, joten jos kaikilla olisi nenän edessä tämä lappu käynyt, todennäköisesti nimiä olisi huomattavasti enemmän.

Minusta tässä aloitteessa on se hyvä puoli, että tässä esitetään vähän pitemmäksi aikaa kuljetustukea. Minusta sen pitää olla pysyväisluonteinen niin pitkään kuin naapurimaassa Ruotsissa on kuljetustukijärjestelmiä olemassa, ja sittenkin pitäisi sopia kimpassa ruotsalaisten kanssa, että tämä kuuluu aluepolitiikkaan. Tämä on nimittäin enää vähiä rippeitä aluepoliittisista keinoista, mitä on käytössä, tosin vaatimaton. Mutta niin kun edelliset puhujat ovat todenneet, joillekin yrityksille se on hyvin merkityksellinen. Rahamäärä on pieni, mutta ed. Saapungin esimerkissä betoniyrittäjästä se voi jopa aiheuttaa sen, jotta lappu pannaan luukulle ja viedään tuotantolaitos muualle. Se suuntahan tiedetään, minne se on johtanut. Pääkaupunkiseudulla ja ruuhka-alueilla on muutenkin asuntopula. Täällä on kaikista muista yhteiskunnan palveluista pula. Laita-alueillamme niitä on ihan riittämiin. Pannaan kouluja kiinni, pannaan kaikkia laitoksia kiinni, kun ei ole ihmisiä. Sen takia näitä pieniä elementtejä, mitkä vielä ovat olemassa, pitäisi vähän parantaa vielä.

Nyt on päästy talouden laman syövereistä ohi. Kyllä yleisen ilmapiirin pitäisi lähteä siitä, että nyt korjataan niitä aukkoja, joita on sosiaalisissa turvaverkoissa tullut. Sen lisäksi on tämän tyyppisiä muotoja, joilla voidaan tukea elinkeinotoimintaa. Niitä pitää tehostaa. Silloin minusta vasta toteutuvat nekin hallitusohjelman kirjaukset, joissa todetaan, että koko maata halutaan vielä jollakin tavalla pitää asuttunakin.

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on todettu historiasta. Aikaisemmin tämä järjestelmä on ollut aika kattava. Sen takia tulevaisuutta ajatellen näkisin, jotta tämä järjestelmä voitaisiin luoda myöskin semmoiseksi, että siihen otettaisiin uusia piirejä mukaan. Nythän tämä koskee pk-yrittäjiä, mutta väitän, että myös isompien yritysten puolella sillä on merkitystä, mihin ne sijoittuvat. Ellei ole mitään aluepoliittisia ohjauskeinoja, veropoliittisia porkkanoita olemassa, kyllä tämä markkinatalous sen verran raaka kaiken kaikkiaan on, että se katsoo ihan suoraan, mikä jää viivan alle. Kaiken lisäksi on vielä olemassa se vetovoima, että mieluummin tullaan sinne, missä on ihmisiä paljon, missä ovat kulutuskeskukset lähellä. Kyllä kai sekin elementti on olemassa, jotta yleensä isojen firmojen johtopaikat ovat jostain syystä valuneet eteläiseen Suomeen. Silloin mielellään otetaan toimintapiste, jos se sattuu vielä jossain pohjoisessa tai idässä olemaan kauempana ruuhka-alueilta, nopeasti se vedetään, ellei mitään etua tai tasaavia keinoja ole hintojen hallitsemiseen, pääkonttorin lähettyville, jossa se on nopeasti automatkan päässä tai millä kuljetaankin, mutta lyhyt välimatka on toimitusjohtajan pistäytyä katsomassa, miten putiikki jaksaa. Sen takia tehostaisin vielä ed. Karjalaisen aloitetta siinä mielessä, että mikäli sitä valiokunnassa käsitellään, katsottaisiin, onko mahdollista jopa markkamäärää suurentaa. Itse hyvin kainona, vaatimattomana kansanedustajana tein talousarvioaloitteen, jossa esitin samaa summaa, mitä kuluvalle vuodelle aikanaan saatiin tätä, reilut 600 miljoonaa. Sen takia arvostan ed. Pulliaista, joka ei salissa tällä hetkellä jostain syystä satu istumaan — hän kuuntelee tätä puhetta varmaan huoneessaan — arvostan hänen rohkeuttaan ja aloitteellisuuttaan, koska ed. Pulliainen ilmeisesti kaksinkertaisti tämän summan. Siinä on jo pikkuisen kasvunvaraa olemassa ja sitä optimismia siihen, jotta toivon mukaan ra-

kennerahasto-ohjelmat tuovat syrjäisille alueille semmoisia työpaikkoja, jotka yltävät näidenkin raamien puitteissa kuljetustuen piiriin.

Kannatan lämpimästi tämän aloitteen läpiviemistä ja toivon hallituspuolueiden edustajilta, jotta saavutetaan yhteisymmärrys ennen joulua, ettei tarvitse eduskunnan marssia hallituksen huonon esityksen yli, joka lopettaisi koko tämän järjestelmän.

[11] **Antti Rantakangas /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuljetuskustannusten alentaminen on mielestäni parasta aluepolitiikkaa, joka tasoittaa etäällä Pohjois- ja Itä-Suomessa olevien yritysten kilpailuhaittaa eteläisimmän Suomen ja Rannikko-Suomen yrityksiin nähden. Se siis tasapuolistaa yritystoiminnan edellytyksiä, mikä on oikeaa politiikkaa. Paras tapa alentaa merkittävästi kuljetuskustannuksia olisi kyllä ollut ja olisi edelleenkin polttoaineveron alentaminen kautta linjan, sehän toisi tätä hyötyä ja kustannusten alentamista kaikille yrityksille ja kaikille ihmisille. Tämä ed. Karjalaisen ensimmäisenä allekirjoittama lakialoite on mielestäni kuitenkin hyvä, ja erityisen hyvää siinä on se, että tämä laki ulottuisi tässä vaiheessa ainakin vuoteen 2006 saakka eikä se olisi siten jokavuotinen keskustelun ja päätöksenteon aihe täällä eduskunnassa. Tosiasia kuitenkin on, että etäisyydethän eivät poistu siirtymäkausilla. Tämä pohjoissuomalaisten yritysten kilpailuhaitta on tosiasia myös tämän 2006-jaksonkin jälkeen.

Toivon, että hallituskin alkaisi toteuttaa näitä aluepoliittisia toimia, mitä on paljon luvattu. Kuusi maakuntaahan esitti tämän kuljetustukijärjestelmän laajentamista ja määrärahan nostamista asteittain Ruotsin tasoon eli 250 miljoonaan markkaan. Se olisi tehokasta ja konkreettista aluepolitiikkaa, sitä vanhaa hyvää aluepolitiikkaa, jolla on saatu hyviä tuloksia aikaan ja jota mielestäni ed. Kurvinen täällä erittäin asiantuntevasti perusteli, miksi tätä lakia pitää jatkaa ja miksi sitä pitää laajentaa. Se on nyt eduskunnan käsissä, ja toivon, että saadaan hyviä päätöksiä aikaan.

[12] **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On myönteistä nähdä ja kuulla se keskustelu, jota alueellisen kuljetustuen osalta tämän illan aikana on käyty. On todella myönteistä nähdä ja ymmärtää, että tässä on kysymys koko maan asuttuna pitämisestä, koko maan teollisuudesta ja teollisuuden kilpailukyvystä, ja siinä mielessä viittaan ed. Rantakankaan äsken käyttämään puheenvuoroon, johon pitkälti sisällytettiin vanhaa aluepolitiikkaa ja sen ylläpitoa. Vaikka edustankin itse eteläistä Kaakkois-Suomea eikä tämä suoranaisesti niitä alueita koskettele, niin näen aloitteen hyvänä ja kokonaisena, että Itä- ja Pohjois-Suomen kilpailumahdollisuudet turvataan. Tuotetaanhan siellä laadukkaita tuotteita ja tehdään hyvää työtä, ja siinä mielessä koko valtakunnan asuttuna pitämisen kannalta tämä on erinomaisen tärkeä asia.

[13] **Matti Väistö /kesk:** Puhemies! Alueellisen kuljetustuen alasajo on ehdottomasti väärää politiikkaa. Sitä on mahdotonta minusta perustella sillä, että käyttö on vähäistä. Syynä käytön vähäisyyteen on toki se, että ehdot on tehty tiukoiksi ja määräraha painettu niukaksi. Tästä syystä oikeaa alueellista kehittämispolitiikkaa on kuljetustuen kehittäminen. On tärkeää, että laki säilyy tässä vaiheessa, kuten lakialoitteessa ehdotetaan, vuoden 2006 loppuun saakka ja että rahaa tähän tarkoitukseen saadaan lisää. Nyt näyttää siltä, että markkinavoimat ovat jo paljon suopeammat alueelliselle tasapainoiselle kehitykselle kuin hallitus omassa politiikassaan konsanaan. Tästä syystä, arvoisa puhemies, mielestäni on ehdottoman tärkeää, että tämä nyt eduskunnan laajan enemmistön voimin saadaan säilymään. Kun katsotaan vähän pidemmälle, vuoden 2006 jälkeen, niin silloinkin tarvitaan alueellisia kehittämistoimia ja ilmeisesti tuossa tilanteessa tarvitaan kansallista aluepolitiikkaa entistä enemmän. Sen vuoksi on välttämätöntä, että tämä tuki säilyy.

[14] **Jari Vilén /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen aluepoliittisten linjausten mukaisesti sijoittaminen osaamiseen, osaamisinnovaatioon, on keskeinen lähtökohta. Aivan vastaavalla tavalla pidän selvänä sitä, että tätä osaamispanostusta täytyy tukea ja täydentää myös perinteisemmillä aluepoliittisilla keinoilla eli myös elinkeinotuilla, kuten tämä kuljetustuki, josta nyt puhumme, ennen kaikkea elinkeinotuilla, jotka on selkeästi sopeutettu EU-aikaan ja EU-säädösten mukaisiksi. Tämä tuki on saanut hyväksynnän komission kautta, ja mikä oikeastaan on merkittävää, kun olemme puhuneet siitä, että me vuosittain joudumme käymään tätä keskustelua: meidän lisäksemme joka ikinen vuosi meidän virkamiehemme joutuvat käymään Brysselissä saman

neuvottelun samoista asioista, samoista teemoista. Senkin takia siitä, että voisimme tehdä selkeästi päätöksen koko EU-ohjelmakauden mittaisesta ajasta, olisi hyötyä kaikin puolin myös meidän virkamieskunnallemme, ja mikä olennaisempaa, toivoisin itse, että tätä tukea nyt, kun se seuraavan kerran komission kanssa neuvotellaan, voitaisiin laajentaa alueittain, voitaisiin katsoa esimerkiksi koko Suomen tavoite 1 -alueet siihen sisälle ja sen lisäksi myös tarkistaa ne toimialat, joita on käytettävissä. Ennen kaikkea luonnontuotteet ja marjat ja niiden mukaan ottaminen tämän tuen piiriin olisivat hyvin keskeisiä asioita.

Toinen asia, johon haluaisin erityisesti tarttua, on se, että olemme kuulleet kauppa- ja teollisuusministeriön tekemästä tutkimuksesta, jossa on arvioitu kuljetustuen merkitystä. Mielestäni tässä puheenvuorossa on huomioitu vain se toinen puoli. Nykyisellä volyymilla se tuki ei ole merkittävää, mutta sen tutkimuksen mukaisesti myös on todettu se, että tuki ei vääristä kilpailua, ja myös se, mikä tutkimuksesta pitäisi myöskin nostaa esille: ei ole näköpiirissä sen kaltaisia yhteistyömuotoja logistiikan kehittämiseksi, jotka vähentäisivät, alentaisivat niitä kustannuksia, jotka tämän alueen yrittäjät joutuvat tänä päivänä itsellensä ottamaan. Joten toivoisin, että tästäkin näkökulmasta voisimme jatkaa tätä tukea riittävän pitkästi, nostaa tukitasoa vähittäin lähemmäksi Ruotsia, lähintä kilpailijaamme, ja saada kerralla tänä vuonna tämä asia riittävään ja hyvään lopputulokseen.

[15] **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Laki alueellisesta kuljetustuesta lakkautettiin viime vuoden lopussa. Useiden vuosien ajan on käyty keskustelua koko tämän lain tarpeellisuudesta. Minusta lähtökohtaisesti on tärkeää huomata se, että nimenomaan kuljetustuen merkitys on aivan ratkaiseva perinteisen teollisuuden ja perinteisen teollisuuden toimialojen menestymisen kannalta Pohjois- ja Itä-Suomessa. Tämän vuoksi kauppa- ja teollisuusministeriön tekemä selvitys noin 250 tuotannollisen yrityksen piirissä, jossa päädyttiin siihen johtopäätökseen, että vain 25 yritystä näistä, elikkä 10 prosenttia, tarvitsee kuljetustukea, antaa kyllä virheellisen perustan kuljetustuen tarpeellisuudesta. Meidän pitäisi todella uudistaa kuljetustuen sisältöä, saada toimialakattavuus riittäväksi ja sillä tavalla palvelemaan laajasti ottaen tuotannollista toimintaa, joka on sijoittunut sellaisille alueille, että kuljetukset muodostavat merkittävän kustannuserän.

Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, vielä lopuksi puutun siihen, mihin edelläkin on puututtu, että tämä on periaatteellisesti erittäin harmillinen asia, että hallitus kerta toisensa jälkeen toimii niin kuin nyt on toimittu. Siksi minä toivoisin ja ennen kaikkea kannustaisin hallituspuolueiden kansanedustajia käymään omissa hallitusryhmissään ja omien ministereiden kanssa keskustelua siitä, että tämä käytäntö ei jatku, vaan näille tarpeellisille yritystukimuodoille saadaan riittävä jatkuvuus.

[16] **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Ed. Karjulalle haluaisin vastata, että taktiikoita hoitaa tällainen asia voi olla hyvin monta toisistaan poikkeavaa. Eräs arkipoliittinen taktiikka voi olla yksinkertaisesti se, että kun kauppa- ja teollisuusministeri taikka liikenneministeri — riippuu siitä, millä momentilla asia sattuu olemaan, asiallehan voidaan antaa monta sisältöä, niin että se sopii kummankin piiriin — asianomainen ministeri tietää, että eduskunnassa on erittäin voimakas enemmistö, joka haluaa hoitaa asian, niin hän yksinkertaisesti jättää sen eduskunnan hoitoon, ja silloin se ei mene asianomaisen ministerin pääluokan raamiin. Näin yksinkertaista politiikan teko voi olla. Minä pahoin pelkään, että tässä on juuri kysymys siitä. Eli asianomainen ministeri luottaa täydellisesti siihen, että eduskunta hoitaa asian budjettimietinnön yhteydessä. Ja minä toivon, että se niin tälläkin kertaa hoituu.

Arvoisa puhemies! Millä tätä tukea voisi vastustaa tai on vastustettu? Se on tietysti se, että tässä ortodoksinen EU-oppi sanoo, että tämä on kilpailua vääristävä. Jos tätä väitettä tarkastellaan olennaisista lähtökohdista, niin voidaan edetä muun muassa ainakin seuraavalla tavalla:

Ensinnäkin sellaisena kuin tätä on tulkittu kahdessa pohjoisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa Suomessa ja Ruotsissa, Ruotsissa vielä paljon laajemmin kuin Suomessa tähän mennessä. Siellähän on sellainen kaava, jolla asia hoidetaan ja vielä tasataan kuljetuskustannuksia pitkälle etelään saakka, kun taas Suomessa se on ollut hyvin lyhyellä pätkällä tasaamista. Tällaiset luonnonmaantieteelliset ja muutoinkin maantie-

teelliset perusteet ovat aivan rationaaliset, eli vain niin, että olemme samalla viivalla lähdössä maailmanmarkkinoille eikä mistään muusta ole kysymys. Tämä asia on järkeenkäypä perusta.

Toinen tarkastelutapa on se, että vaikka jokin ratkaisu olisi järkeenkäypä, niin EU:n komissio voisi olla sitä mieltä, ettei se sitä olekaan. EU:n komissiollahan on ollut äärimmäisen hyvä mahdollisuus osoittaa, että peruste, jonka äsken julkitoin, ei ole käyttökelpoinen eikä hyväksyttävä. Tässä suhteessa EU:n komissiolla on ollut monta tilaisuutta asettua vastaan tätä tulkintaa ja perustetta, erikoisesti Ruotsin kohdalla, sillä Ruotsissahan on tilanne se, että vuodessa määrärahaa on Suomen rahassa ollut käytettävissä noin 240—250 miljoonaa markkaa. Siis huikeasti paljon, siis kymmenkertainen määrä verrattuna Suomeen, eikä EU-komissio ole mihinkään ryhtynyt Ruotsia vastaan. Tuoreimmillaan Ruotsin valtiopäivät hyväksyi lain, että tuki on käytössä vuoteen 2006 saakka, eikä EU-komissio ole ruvennut millään tavalla reklamoimaan, että ette missään nimessä saa tällä tavalla tehdä. Se on hyväksynyt sen ja sillä siisti. Mikäli oikein kuulin, niin asianomainen komissaari on ilmoittanut, että se on täysin kansallisessa päätösvallassa oleva asia, että se kuuluu ryhmään peanuts eli siellä syrjäkylillä hoitakaa tämä homma niin kuin kansallisesti viisaaksi näette ja sillä sipuli.

Siinä katsannossa minä toivoisin, että eduskunta kerta kaikkiaan tekisi nyt sillä tavalla, että se yksimielisesti hoitaisi asian tämän lakialoitteen pohjalta pois kuleksimasta vuoteen 2006 saakka ja sitten vuosittain. Jos ei hallituksen raameissa ole, niin eduskunnan raameissa on, arvoisa puhemies. Eduskunnan raameissa on sen verran varaa, että se hoitaa tämän ainakin siinä mitassa kuin se on talousarvioaloitteissa. Ja mieluummin olisi parempi, jotta kilpailuvääristymää ei syntyisi Ruotsin kanssa, että määräraha olisi sama kuin Ruotsissa.

[17] **Klaus Bremer /r:** Ärade fru talman, puhemies! Olen eri mieltä ed. Väistön kanssa. Minusta alueellisen kuljetustuen asteittainen suunnitelmallinen alasajo on tärkeää. Ed. Vilén oli pikkuisen oikealla raiteella, kun hän aloitti sanomalla, että on panostettava osaamiseen. Myös ed. Karjula käytti saman tapaista sanontaa käyttäessään sanaa "uudistettava".

Tosiasia nimittäin on, että Suomi on auttamattomasti logistiikan kehitysmaa. Se on hyvin tuhoisaa Suomelle sen takia, että meidän kuljetusetäisyytemme EU:n suurille markkinoille ovat paljon suuremmat kuin millään muulla EU-maalla. Me olemme ainoa, niin kuin ed. Pulliainen aivan oikein sanoi, saarivaltio EU:ssa. Me joudumme aina kulkemaan meren yli. Jopa kreikkalaiset pääsevät helpommin teitä pitkin EU:n suurille markkinoille. On jo dokumentoitu tietona ja tutkimustietona, että siinä, missä meidän kilpailijamme tuotteet suurilla EU:n tiskeillä maatessaan sisältävät 5 prosenttia kuljetuskustannuksia, meidän tuotteemme sisältävät 15 prosenttia kuljetuskustannuksia. Tämä on suhde. Meidän on välttämättä päästävä tehokkaampaan logistiikkaan eli ei pelkästään kuljetukseen, vaan koko prosessiin, alkutuottajalta loppukuluttajaan, kaikkine välivarastoimisineen, satamakäsittelyineen kaikkineen.

Valitettavasti tuella on useinkin lamaannuttava vaikutus, ennen kaikkea lamaannuttava vaikutus kehitykseen. Jotta pääsisimme edes maailman johtavan logistiikkamaan Hollannin tasolle, meidän pitäisi olla parempia. Mutta jotta me pääsisimme edes Hollannin tasolle, meillä on suunnattoman pitkä matka kuljettavana logistiikan kehittämisessä.

Puute, niin kuin sotakin, on valitettavasti kehityksen kovin vauhdittaja. Minä en tietenkään peräänkuuluta sellaista äkkinäistä, yhtäkkistä puutetta, että rahaa ei myönnetä ollenkaan kuljetustukeen. Mutta näkisin hyvin välttämättömäksi sen, että jotta Suomi saisi kuljetusten, eikä vain kuljetusten, vaan kokonaislogistiikan kehitykseen tehokkaan mekanismin, niin jollain ihmeen tavalla pitäisi tehdä pitkän ajan suunnitelma, miten asteittain vähennetään kuljetustukea ja vastaavasti kenties annetaan tilalle jonkinlaista kehitystukea logistiikan kehittämiseen. Se on sitä, mitä me tarvitsemme, ja koko Suomi sitä tarvitsee.

Olen itsekin allekirjoittanut ed. Karjalaisen lakialoitteen ja tuen sitä. Mutta toivottavasti tukea annetaan ainutkertaisesti tai ainakin yhä vähemmän ja vähemmän vuosi vuodelta. Olen valmis tukemaan aloitetta ja toivon, että tämä eduskuntakin näkisi sen, että me tarvitsemme tukea logistiikan kehittämiseen. Vain sillä tavalla Suomi pääsee eteenpäin. Kyllä tämä on ratkaisu myöskin Pohjois-Suomelle. Ei ole itsestäänselvää, että kilometrien etäisyys välttämättä vaikuttaa täysin ratkaisevasti kuljetuksiin ja kuljetusten kustan-

nuksiin. Niin ihmeelliseltä kuin se kuulostaakin, hollantilaiset ovat sen todistaneet.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Ed. Prusti merkitään läsnä olevaksi.

---

18 **Matti Väistö /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Bremer korostaa toki aivan oikeita asioita, mutta painotus on mielestäni vähän väärä. Osaaminen on tärkeää, siihen panostaminen on tärkeää, ja, totta kai, koko logistiikan kehittäminen on tärkeää. Siitähän me olemme olleet täällä yksimielisiä jo aiemminkin. Mutta logistiikan kehittämisen rinnalla tarvitaan mielestäni edelleen sellaista tukea, joka vähentää matkasta, etäisyydestä, aiheutuvia kustannuksia. Eivät ne järjestelmät voi harvaan asutussa maassa poistaa ongelmia ja kustannuksia, kun nyt ajatellaan tätä entistä tiukempaa tilannetta, jossa eletään muun muassa öljyn ja muiden kustannusten nousun vuoksi. Jos logistiikkaa olisi kehitetty, niin ei se ole tästä pienestä tuesta kiinni. Tämä kohdistuu vain harvoille yrityksille. Pääosa kuljetuksistahan tapahtuu kai ilman minkäänlaista tukea.

19 **Pekka Vilkuna /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremerille haluan myös vastata: Totta kai logistiikka on tärkeä. Tässä kovasti kilpaillussa markkinataloudessa loppujen lopuksi se, jolla logistiikka on kunnossa, se sen potin kerää, sitä ei kiistä kukaan. Mutta emme me pääse Hollannin tasolle logistiikalla, vaikka kaikki suomalaiset muuttaisivat Uudenmaan läänin alueelle. Meitä on sitten vasta 5 miljoonaa samalla alueella, missä hollantilaisia on 15 miljoonaa.

Mutta kuljetustuki on todella tärkeä juuri siitä syystä, että olemme logistiikan kehitysmaa. Meillä on pitkät matkat, jotka ovat osa logistiikkaa, ja sitä asiaa täytyy kehittää nimenomaan korkeampien kustannusten tasaamiseksi. Jotta tavara olisi satamassa saman hintaista, me tarvitsemme kuljetustuen kaltaista järjestelmää. Täysin hullua ajaa näinkin pienen asian takia ihmisiä pois valmiin infran piiristä yrityksineen, työntekijöineen kaikkineen tänne Ruuhka-Suomeen. Siitähän tässä on kysymys, että saadaan pysymään maassa yritystoimintaa yli asti.

Toivon todella, että tästä laista tulee pysyvä ja summat voidaan joskus kymmenkertaistaa. Siitä huolimatta voidaan osaamista, oppimista ja logistiikkaa kehittää voimakkaasti. Mikäli ei tämmöistä asiaa demokraattisessa hyvinvointivaltiossa ymmärretä, että yritysten kohdallakin täytyy olla tasausjärjestelmää, niin minun mielestäni siinä vaiheessa voidaan kyseenalaistaa koko sosiaalitukijärjestelmä. Sekinhän on ihmisten välisten mahdollisuuksien tasaamista.

20 **Tapio Karjalainen /sd:** Arvoisa puhemies! Tämän yhteisen aloitteemme ensimmäisenä allekirjoittajana ja tämänkertaisen keskustelun aloittajana voi tässä vaiheessa todeta tyytyväisenä, että aloite on tullut perusteltua tämän salin voimin erittäin hyvin. Siitä kiitän edustajatovereita.

Tämäkin logistiikkakeskustelu, mikä viimeksi on käyty, on minusta ihan tarpeellinen. Logistiikan osalta on paljon tehtävissä. Kuinka paljon sillä voitetaan, se nähdään sitten, kun saadaan oikein konkreettisia tuloksia aikaan logistiikan puolella. Kuitenkin tärkeysjärjestys on varmaan se, että jo ihan psykologisista syistä kuljetustuen on syytä olla voimassa ja voimissaan niin kauan, kuin korvaava logistinen järjestelmä on osoitettavissa tilalle.

Sanoisin ihan lopuksi, että tämä kuljetustukijärjestelmä vähäisilläkin miljoonamäärillä on rohkaiseva ele alueelliselle yritystoiminnalle. Ja toisin päin: jos tämä kuljetustuki lakkautettaisiin, se olisi mittaansa suurempi henkinen ja kielteinen symboli, jota nykyisen muuttoliikkeen aikana ei ole varaa pystyttää.

21 **Klaus Bremer /r:** Arvoisa puhemies! Aina tietysti voi toivoa, että ihmiset tietäisivät enemmän logistiikasta ja niistä tekijöistä, jotka siinä maksavat. Itse kuljetus on ehkä kaikkein pienin kustannuserä, sillä logistisessa ketjussa varastointi, kuormaus, tämä "juuri oikeaan aikaan" eli "just on time", välikuormaukset, välivarastoinnit, satamakäsittelyt, välikuljetukset, ne kaikki maksavat. Kun tavara lopulta on saatu nostettua kuljetusvälineelle, niin se tonnikilometrikustannus on hyvin pieni koko logistisessa ketjussa.

Toivoisin, että nähtäisiin, kuinka paljon on muita tekijöitä, jotka Suomessa ovat jääneet täysin ilman kehitystä sen takia, että aina vain ajatel-

laan sitä, että kun se rekka kulkee, niin sitten se tavara kulkee, tai kun se juna kulkee, niin sitten se tavara kulkee. Pitäisi nähdä kaikki todelliset kustannustekijät, välivaiheet, ja ehkä me jonain päivänä pääsemme siihen. Tällä keskustelulla on kuitenkin seisty samalla puolella aitaa, ja samaan asiaan tietysti pyritään.

22 **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin osallistun tähän logistiikkakeskusteluun siinä mielessä, jotta kyllä minä olen sitä mieltä niin kuin ed. Bremerkin, että sitä pitää kehittää ehdottomasti.

Tuupovaaran Öllölässä on semmoinen tehdas, metalliyrittäjä, pk-yrittäjä, joka tekee parvekekaiteita Helsinkiin rakennettaviin kerrostaloihin. Nimittäin Tuupovaaran Öllölään hyvin vähän tehdään kerrostaloja. Siinä on yrittäjällä valinnan paikka siitä, tekeekö siellä vai tuoko Vantaalle sen putiikkinsa, kun sattuu olemaan tuossa Vantaalla maata. Niin mikään logistiikkajärjestelmä ei poista sitä ylimääräistä kustannusta kuljetuksen osalta. Ainut tekijä on, että Tuupovaaran Öllölässä olisi todennäköistä, että siellä olisi työvoima vähän halvempaa ja asuminen työntekijöille halvempaa, että voisivat tehdä vähän pienemmällä palkalla. Se voisi olla se kilpailuetu, mutta joka tapauksessa mikään logistiikkajärjestelmä ei poista sitä kustannusta, joka syntyy siinä polttoainekustannuksena, ja pitäähän siinä olla kalustoakin, millä ajaa.

Sen takia, niin kuin edelliset puhujat ovat todenneet, joka tapauksessa pitääkin kehittää logistiikkajärjestelmää, mutta sen lisäksi pitää olla järjestelmiä, joilla tasataan eroja siitä, että asutaan kauempana jostakin paikasta. Tai sitten luovutaan kaikesta semmoisesta ajattelusta, joka on perinteisesti kuulunut asiaan, että joitakin alueita kohdellaan vähän niin kuin hellemmin ja tasataan niitä järjestelmiä. Jos puhtaasti markkinatalouden armoille mennään, niin se tarkoittaa yhä kovempaa keskittymistä.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

8) Laki äitiysavustuslain 3 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 98/2000 vp (Raija Vahasalo /kok)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9) Määrärahojen osoittaminen valtion palkkausmenoihin

Lähetekeskustelu
Lisätalousarvioaloite LTA 22/2000 vp (Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

10) Määrärahan osoittaminen vankien päihdevalvonnan ja -kuntoutuksen tehostamiseen

Lähetekeskustelu
Lisätalousarvioaloite LTA 23/2000 vp (Kari Urpilainen /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

1 **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Kun aloitteen allekirjoittaja ei ole tilaisuudessa puhumaan sen puolesta, niin tahdon lausua jonkin ajatuksen. Nimittäin tämä ei ole ihan merkityksetön, vaikka se on täällä listan viimeisenä.

Meillä on noin 12 500 sellaista vankia, jotka ovat 20 viimeisen kuukauden aikana olleet vankilassa ja hakeutuvat sinne uudelleen. Olen jossakin yhteydessä käyttänyt heistä minusta hyvin kuvaavaa ilmaisua häkkihoidokit. Tämän saman häkkihoidokkiaineksen pyörittäminen maksaa tavattoman paljon ja turhauttaa henkilöstöä, joka sitä työtä, varsin raskasta, tekee. Tällä vuosikymmenellä ovat rasitteeksi tulleet päihteet, ja ongelma vankilan sisällä, päihdeongelma, vuosi vuodelta, kuukausi kuukaudelta pahenee. Se varmistaa sen, että kierre jatkuu aina siihen saakka, kunnes maksa poksahtaa, noin 40—45:n, maksimis-

saan 50 vuoden ikään mennessä, näin kuvaannollisesti ilmaistuna.

Vankeinhoitojärjestelmä on uudistumassa. Johto on nuorentunut, ja koko järjestelmä organisoituu seuraavan vuoden aikana perusteellisesti uudelleen. Olisi kohtalokasta, jos vankien terveydenhuoltoon ja päihdekierteen uusimista estämään tarkoitettu hanke kaatuisi niihin markkoihin, jotka siitä nyt puuttuvat.

Otan konkreettisen esimerkin elävästä elämästä siitä, miten sitova vankilan päihdekierre on. 33-vuotias alansa huippuammattilainen, jota oli ostettu siihen saakka työpaikasta toiseen, epäonnistui omissa liiketoimissaan ja taloudellisen tilanteen pelastamiseksi teki kaksi rahalaitosryöstöä. Sai niistä noin kolmen vuoden rangaistuksen. Joutui vankilaan aikuisiällä perheellisenä kahden lapsen isänä. Hänellä oli mahdollisuus suorittaa rangaistuksensa Sulkavan avolaitoksessa.

Tapasin hänet hänen kotonaan sen jälkeen, kun rangaistus oli suoritettu. Hän sanoi, että vaikka se periaatteessa on päihteistä ja huumeista vapaa laitos, paineet huumeiden käyttöön ja niiden välittämiseen ovat niin kovat, sosiaaliset sisäiset paineet, että hän ensikertalaisena vankina ja aikuisiällä sortuneena — ensimmäisen kerran vankilassa — olisi sortunut ja hänet olisi pakotettu siihen huumekierteeseen, ellei hänellä olisi ollut mahdollisuus tavata perhettään ja pieniä lapsiaan kerran viikossa. Vain se, että hänellä sekä matkan että rangaistuksen suoritusolosuhteiden puolesta oli mahdollisuus tavata perhettään ja pieniä lapsiaan, piti hänet erossa siellä tarjotuista huumeista.

Kun Vankeinhoitolaitoksella nyt mitä ilmeisimmin on todellinen tarkoitus raitistaa vankiloita ja puuttuu vain vähän rahaa, mitä lämpimimmin toivon, että tämä esitys menestyy valiokuntakäsittelyssä.

[2] **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkaen ed. Erkki Kanervan puheenvuoroon totean, että toivottavasti Vankeinhoitolaitos on nyt raitistamassa ja saattamassa vankilajärjestelmän sellaiseen järjestykseen, jossa sen kuuluukin Suomessa olla. On aika ihmeellinen järjestelmä, että Vankeinhoitolaitos nukkuu ruususenunta. Maailma on muuttunut. Kovat huumekauppiaat ovat soluttautuneet sinne. Jos tällä määrärahalla pystytään asia saattamaan järjestykseen, se on paras raha, mitä voidaan mihinkään osoittaa. Kyllä pitää vaatia myöskin vankilajärjestelmältä, että se on puhdas ja huumeista ja päihteistä vapaa. Jollei tätä asiaa saada järjestykseen, siihen pitää jopa eduskunnankin voimakkaammin puuttua muutenkin kuin rahojen muodossa.

[3] **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Tuntui jotenkin pahalta korvaan, että vankeinhoitojärjestelmä nukkuisi ruususenunta. Se ei ole koskaan sitä tehnyt eikä varsinkaan nyt, kun sillä on selvästi osoitettu tahto uudistua. Mutta tämmöisen muutoksen aikaansaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä, ja siinä pienimpänä kivenä kaskessa ei ole se, että vankeinhoidon suoritushenkilöstön palkkaus on masentavan huono eikä motivoi alalle eikä motivoi tekemään sitä työtä parhaalla mahdollisella tavalla. Eduskunnan tulee, niin kuin ed. S. Lahtela sanoi, paneutua asiaan, mutta tukea Vankeinhoitolaitosta, joka ei suinkaan nuku ruususenunta, vaan haluaa raitistaa vankilat.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 20.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen